

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

Центральноукраїнський національний технічний університет

Економічний факультет

Кафедра історії, археології, інформаційної та архівної справи

«Допущено до захисту»
Завідувач кафедри ІАІАС,
доктор історичних наук, професор
_____ Василь ОРЛИК
«_____» _____ 2025 р.

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА

за другим (магістерським) рівнем вищої освіти

на тему:

«Вебсайти музеїв як засіб популяризації культурної спадщини»

Виконав: здобувач вищої освіти
II курсу, групи ІС-24М (1,4)
ОПП «Інформаційна, бібліотечна та архівна справа»
спеціальності 029 «Інформаційна, бібліотечна та
архівна справа»

ПОШИМБАЙЛО Денис Андрійович

«_____» _____ 2025 р.

Керівник роботи:

кандидат педагогічних наук, доцент

_____ Вікторія БАРАБАШ

«_____» _____ 2025 р.

Рецензент: завідувач відділу рідкісних та цінних
видань КЗ «Обласна універсальна наукова
бібліотека ім. Д. І. Чижевського

_____ Наталія ЗЕЛЕНСЬКА

Кропивницький – 2025

ЗМІСТ

ВСТУП.....	2
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ДОСЛІДЖЕННЯ ВЕБСАЙТІВ МУЗЕЇВ ЯК ІНФОРМАЦІЙНО-КОМУНІКАЦІЙНИХ РЕСУРСІВ	7
1.1. Науковий стан розробки проблеми цифрової репрезентації культурної спадщини	7
1.2. Функції вебсайтів музеїв у системі культурної комунікації	12
1.3. Методи, джерельна та нормативно-правова база дослідження	15
Висновки до Розділу 1	18
РОЗДІЛ 2. АНАЛІЗ ІНФОРМАТИВНОСТІ ТА ВІЗУАЛЬНОЇ РЕПРЕЗЕНТАЦІЇ МУЗЕЙНИХ ВЕБСАЙТІВ УКРАЇНИ	19
2.1. Сайти національних музеїв України як інформаційні та просвітницькі платформи.....	19
2.2. Регіональні музеї України в цифровому просторі	27
2.3. Візуальна репрезентація культурної спадщини: онлайн-виставки, 3D-тури, інтерактивні сервіси	34
Висновки до Розділу 2	38
РОЗДІЛ 3. ПРАКТИЧНІ АСПЕКТИ ДОСЛІДЖЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ ВЕБСАЙТІВ МУЗЕЇВ У ПОПУЛЯРИЗАЦІЇ КУЛЬТУРНОЇ СПАДЩИНИ	39
3.1. Методика аналізу ефективності музейних вебресурсів	39
3.2. Результати контент-аналізу сайтів національних і регіональних музеїв України	43
3.3. Шляхи підвищення ефективності онлайн-популяризації культурної спадщини	47
Висновки до Розділу 3	50
ВИСНОВКИ	52
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	55

ВСТУП

Актуальність теми. У сучасних умовах цифрової трансформації суспільства особливого значення набуває розвиток вебресурсів культурних установ, серед яких музейні сайти відіграють ключову роль у збереженні та популяризації культурної спадщини. Зростання потреби у відкритому доступі до музейних фондів, розширенні комунікації з аудиторією та застосуванні інноваційних форм подачі інформації зумовлює необхідність ґрунтовного наукового дослідження цифрової репрезентації музеїв. Саме вебсайти створюють умови для безперервного культурного та освітнього діалогу, забезпечують доступ до унікальних матеріалів незалежно від місця перебування користувачів, а також формують сучасний імідж музейних установ.

Актуальність теми підсилюється тим, що в Україні спостерігається поступовий перехід музейної сфери до цифрових стандартів роботи, який часто супроводжується нерівномірністю розвитку вебресурсів, відсутністю єдиного підходу до структури, інтерфейсу та наповнення сайтів. Питання повноти інформації про фонди, якості візуальної репрезентації, доступності онлайн-виставок і 3D-турів набувають особливої важливості в контексті міжнародних практик відкритості культурної спадщини. У цьому аспекті музейні вебсайти стають одним із головних інструментів формування цифрового культурного простору держави.

Сучасні вимоги до інформаційної прозорості, інклюзивності та інтерактивності у сфері культури визначають необхідність оцінювання ефективності онлайн-комунікації музеїв. Адже саме якісно організований вебресурс сприяє забезпеченню освітньої місії музею, популяризації науково-дослідної діяльності, залученню нових аудиторій і формуванню суспільного інтересу до культурної спадщини. Можливість інтерактивної взаємодії, використання віртуальних турів, мультимедійного контенту та розширених інформаційних сервісів перетворює музейні сайти на повноцінні інструменти культурної комунікації.

Особливе значення має системне вивчення стану цифрової репрезентації музеїв в Україні, оскільки саме від рівня розвитку вебресурсів залежить доступність знань, реалізація принципів відкритості фондів, а також відповідність сучасним міжнародним практикам роботи з культурною інформацією. Незважаючи на зростаючу кількість онлайн-проектів у музейній сфері, питання стандартизації вебкомунікації, інтеграції новітніх технологій та ефективності онлайн-популяризації культурної спадщини залишаються недостатньо дослідженими.

Інтерес до теми зумовлений необхідністю комплексного аналізу музейних вебсайтів як інструментів комунікації, освіти й візуальної репрезентації культурних надбань. Окреслення сучасних тенденцій, проблем та перспектив розвитку цифрових музейних ресурсів сприятиме створенню науково обґрунтованих рекомендацій для підвищення їхньої ефективності. Це робить обрану тему особливо актуальною в умовах глобалізації, цифровізації та зростання ролі культурної спадщини в суспільному розвитку.

Мета дослідження: проаналізувати, як вебсайти національних та регіональних музеїв України виконують просвітницьку, інформаційну та комунікаційну функції, а також визначити їхню роль у популяризації культурної спадщини в цифровому середовищі.

Задля реалізації головної мети дослідження необхідно було розв'язати такі основні завдання:

1. Розкрити науковий стан розробки проблеми цифрової репрезентації культурної спадщини.
2. Охарактеризувати функції музейних вебсайтів у системі культурної комунікації.
3. Визначити методи, джерельну та нормативно-правову базу дослідження.
4. Проаналізувати інформативність та візуальну репрезентацію сайтів національних музеїв України.
5. Дослідити особливості вебресурсів регіональних музеїв.

6. Оцінити рівень розвитку онлайн-виставок, 3D-турів, інтерактивних сервісів.

7. Здійснити контент-аналіз вебсайтів музеїв.

8. Запропонувати шляхи підвищення ефективності онлайн-популяризації культурної спадщини.

Об'єкт дослідження: вебсайти національних і регіональних музеїв України.

Предмет дослідження: інформативність і візуальна репрезентація музейних колекцій у мережі.

Методи дослідження. Для розв'язання поставлених завдань використано комплекс взаємопов'язаних методів: структурно-логічний аналіз – для формування логіки та структури роботи; аналіз і синтез – для визначення сутності вебресурсів музеїв та їхніх інформаційно-комунікаційних функцій; метод порівняльного аналізу – для зіставлення особливостей вебсайтів національних і регіональних музеїв; контент-аналіз – для оцінювання інформативності, візуальної репрезентації та структури музейних сайтів; системний підхід – для розгляду музейного вебсайту як цілісної комунікаційної системи; елементи візуального аналізу – для дослідження якості онлайн-виставок, 3D-турів та інтерактивних сервісів.

Наукова новизна дослідження полягає у комплексному аналізі музейних вебресурсів як складної системи інтернет-комунікації, що поєднує інформаційні, просвітницькі та інтерактивні інструменти для популяризації культурної спадщини. Запропоновано критерії оцінювання ефективності музейних сайтів у контексті відкритості фондів, доступності матеріалів та рівня цифрової візуалізації.

Практичне значення дослідження. Висновки, сформульовані за результатами магістерської роботи, спрямовані на підвищення ефективності онлайн-комунікації музейних установ та покращення якості цифрової репрезентації культурної спадщини. Рекомендації, розроблені в дослідженні, можуть бути використані музеями для модернізації власних вебсайтів,

удосконалення структури та змісту вебресурсів, упровадження інтерактивних сервісів, онлайн-виставок і 3D-турів.

Основні положення роботи можуть бути інтегровані у навчальні курси з цифрової культурної спадщини, вебкомунікації, інформаційно-бібліотечних технологій та музейної справи; використані в освітніх програмах спеціальності «Інформаційна, бібліотечна та архівна справа». Матеріали випускної кваліфікаційної роботи також можуть стати основою для практичних рекомендацій, методичних посібників і консультацій для працівників музеїв, що займаються розвитком вебресурсів та цифрових проєктів.

Зміст та структура роботи кваліфікаційна робота складається зі вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел та літератури, а також додатків.

Обсяг основного тексту становить 62 сторінки; список використаних джерел налічує 50 найменувань; робота містить 4 таблиці та 15 рисунків.

У вступі обґрунтовується актуальність теми, визначаються об'єкт, предмет, мета та завдання дослідження, розкривається наукова новизна та практичне значення роботи.

У першому розділі розглянуто теоретичні засади цифрової репрезентації культурної спадщини, історіографію вивчення музейних вебресурсів, методологію й джерельну базу дослідження, а також основні концепції функціонування вебсайтів як інформаційно-комунікаційних ресурсів.

У другому розділі досліджено інформативність, структурні особливості та візуальну репрезентацію вебсайтів національних та регіональних музеїв України; проаналізовано сучасні форми онлайн-подачі матеріалів, включно з онлайн-виставками, 3D-турами та інтерактивними сервісами; визначено проблеми та перспективи розвитку цифрових музейних платформ.

У третьому розділі представлено методику проведення контент-аналізу музейних вебсайтів, узагальнено результати дослідження, оцінено рівень цифровізації музейних установ, проаналізовано ефективність онлайн-

комунікації та запропоновано шляхи підвищення популяризації культурної спадщини у цифровому середовищі.

У висновках узагальнено результати дослідження, сформульовано основні теоретичні та практичні положення, окреслено перспективи подальших досліджень у сфері цифрової музейної комунікації.

РОЗДІЛ 1

ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ДОСЛІДЖЕННЯ ВЕБСАЙТІВ МУЗЕЇВ ЯК ІНФОРМАЦІЙНО-КОМУНІКАЦІЙНИХ РЕСУРСІВ

1.1. Науковий стан розробки проблеми цифрової репрезентації культурної спадщини

Науковий стан розробки проблеми цифрової репрезентації культурної спадщини сьогодні характеризується швидким зростанням кількості досліджень, що поєднують підходи культурної політики, музеєзнавства, бібліотекознавства, цифрових гуманітарних наук та інформаційних технологій. На міжнародному рівні ключову рамку задають політики ЄС у сфері digital cultural heritage (цифрової культурної спадщини), які пов'язують оцифрування, довгострокове збереження й повторне використання цифрових ресурсів із розбудовою єдиного європейського простору даних та відкритою науковою інфраструктурою¹.

У міжнародному вимірі відправною точкою вважають «Хартію про збереження цифрової спадщини» ЮНЕСКО (2003), де вперше чітко артикульовано подвійну природу цифрової спадщини як «народженої цифровою» (born-digital) та оцифрованої культурної й документної спадщини, а також окреслено вимоги до її збереження та доступності². Надалі ці положення розвивалися в рекомендаціях ЮНЕСКО щодо збереження та доступу до документальної спадщини, у яких цифрові ресурси музеїв, бібліотек та архівів розглядаються як ядро глобального інформаційного простору.

В українській науці поняття «цифрова репрезентація культурної спадщини» цілеспрямовано осмислюється передусім у працях, присвячених діяльності закладів пам'яті. Зокрема, В. Є. Мамон аналізує цифрову репрезентацію культурної спадщини як компонент професійної підготовки

¹ Digital cultural heritage. Shaping Europe's Digital Future. URL: <https://digital-strategy.ec.europa.eu/en/policies/cultural-heritage> (дата звернення: 02.12.2025).

² Charter on the Preservation of Digital Heritage : adopted at the 32nd session of the General Conference of UNESCO, Paris, 2003. Paris : UNESCO, 2003. 4 p. URL: <https://unesdoc.unesco.org/ark:/48223/pf0000130071> (дата звернення: 03.12.2025).

фахівців у сфері культури в умовах євроінтеграції, акцентуючи на тому, що бібліотеки, музеї та архіви мають виступати не лише сховищами, а й активними виробниками цифрового контенту, орієнтованого на комунікацію з різними аудиторіями³. У статті підкреслюється роль загальноєвропейських платформ (насамперед Europeana) як моделей інтегрованих ресурсів, до яких мають інтегруватися й національні цифрові колекції.

Важливим напрямом українських досліджень є вивчення цифрової та документної спадщини у контексті бібліотечно-інформаційної діяльності. О. В. Шевченко та В. Г. Спрінсян розглядають електронні документи як складову цифрової спадщини сучасного суспільства, спираючись на документи ЮНЕСКО (Хартія про збереження цифрової спадщини, Ванкуверська декларація «Пам'ять світу в цифрову епоху» тощо)⁴. Дослідники показують, що цифрова репрезентація культурної спадщини передбачає не лише технічне оцифрування, а й побудову цілісної системи метаданих, аналітико-синтетичної обробки, правового регулювання та організації доступу через вебресурси бібліотек і архівів.

Окремий масив праць присвячено саме цифровій репрезентації документної спадщини. У дисертаційних дослідженнях М. О. Шевченко, присвячених оцифруванню фондів бібліотек України та цифровій репрезентації документної спадщини, обґрунтовано критерії відбору документів для оцифрування, моделі представлення оцифрованих колекцій у мережі та принципи організації національних цифрових ресурсів («Україніка» тощо)⁵. Ці роботи показують, що відбір, структурування та подання матеріалу в цифровому середовищі є не лише технічним, а й науково-комунікаційним процесом, що формує образ національної спадщини в онлайн-просторі.

³ Мамон В. С. Цифрова репрезентація культурної спадщини як компонент підготовки фахівців у сфері культури в умовах євроінтеграції. *Матеріали наук. конф.* 2025. 7 с. URL: <https://www.researchgate.net/publication/396918555> (дата звернення: 03.12.2025).

⁴ Шевченко О. В., Спрінсян В. Г. Електронні документи в складі цифрової спадщини сучасного суспільства. *Бібліотекознавство. Документознавство. Інформологія.* 2022. № 3. С. 49–55. URL: <https://journals.uran.ua/bdi/article/view/266968> (дата звернення: 02.12.2025).

⁵ Шевченко М. О. Цифрова репрезентація документної спадщини у діяльності бібліотек України: стан, тенденції, моделі : дис. ... канд. наук із соц. комунікацій. Харків : Харків. держ. акад. культури, 2022. 205 с. URL: <https://www.researchgate.net/publication/396918555> (дата звернення: 03.12.2025).

Суттєвий внесок у дослідження цифрової репрезентації культурної спадщини зроблено в контексті воєнних викликів. Л. Ф. Грінберг аналізує оцифрування документної спадщини архівів і бібліотек під час війни, наголошуючи, що цифрові копії стають інструментом не тільки збереження, а й оперативного інформування суспільства про історичні та сучасні події⁶. Оглядіві праці, присвячені цифровим ресурсам бібліотек в умовах війни, демонструють, що пріоритет надається не лише консервації, а й публічній репрезентації матеріалів через вебсайти, онлайн-виставки, віртуальні читальні зали, що підсилює їхній комунікаційний потенціал.

Окремий вектор українських студій пов'язаний із візуальними форматами цифрової репрезентації. К. О. Логвіненко розглядає цифрові фотоархіви як чинник збереження культурної спадщини та формування національної ідентичності, показуючи, що цифрові колекції фото, створені на основі музейних, архівних і приватних зібрань, трансформують самі практики пам'яті й інтерпретації минулого⁷. У роботі підкреслюється значення 3D-реконструкцій втрачених об'єктів, онлайн-архівів воєнних руйнувань, а також роль цифрових платформ як простору суспільного діалогу навколо культурної спадщини.

Цифрова репрезентація культурної спадщини в Україні значною мірою реалізується через широке коло проєктів відкритого доступу: від національних бібліотечних ресурсів («Електронна бібліотека «Україніка»») до спеціалізованих порталів, присвячених воєнним руйнуванням і моніторингу стану культурної спадщини (ініціативи SUCHO, Ukrainian Heritage Monitoring Lab, Pixelated Realities тощо)⁸. У сфері музеїв показовими є віртуальні каталоги та онлайн-експозиції українських музеїв (наприклад, Віртуальний музей української

⁶ Грінберг Л. Ф. Оцифрування документної спадщини архівів і бібліотек під час війни. *Інформація та соціум*. 2023. № 2. С. 78–80. URL: <https://ijas.donnu.edu.ua/article/view/14601> (дата звернення: 02.12.2025).

⁷ Логвіненко К. О. Цифрові фотоархіви як чинник збереження культурної спадщини й формування національної ідентичності в Україні. *Культурологічний альманах*. 2025. № 2. С. 426–431. URL: <https://almanac.npu.kiev.ua/index.php/almanac/article/view/645> (дата звернення: 03.12.2025).

⁸ SUCHO – Saving Ukrainian Cultural Heritage Online. URL: <https://www.sucho.org> (дата звернення: 02.12.2025).

еміграції, цифрові колекції окремих національних музеїв), які поєднують функції каталогізації, популяризації й освітньої роботи⁹.

У міжнародному вимірі проблема цифрової репрезентації культурної спадщини розглядається як частина ширшого феномена «цифрової спадщини» (digital heritage). У спецвипуску журналу RESET, присвяченому «digital heritage and heritagization», Ф. Музіані та В. Шафер аналізують процеси «оцифровування» пам'яті, веб-архівування та перетворення цифрових практик на об'єкт спадщини, наголошуючи на ролі спільнот користувачів та аматорських ініціатив¹⁰. Великий масив європейських досліджень (В. Vachimont, М.-А. Chabin, J. Davallon та ін.) зосереджується на медіації, юридичних аспектах, епістемології цифрового спадку, а також на питаннях комунікації з публікою через цифрові експозиції та вебсайти музеїв. Важливим теоретичним вузлом є осмислення зв'язку між міжнародно-правовими рамками та практиками цифрового збереження. Й. де Лусенет, аналізуючи Хартію ЮНЕСКО, наголошує на необхідності спільних політик і стандартів цифрового збереження, що охоплюють у тому числі музейні фонди, аудіовізуальні колекції та вебресурси¹¹.

Дослідження М. Dulong de Rosnay, F. Musiani та ін. загострюють увагу на правових аспектах доступу, перерозподілу й повторного використання цифрових ресурсів, що безпосередньо стосується відкритих музейних колекцій, онлайн-експозицій та використання матеріалів у цифрових гуманітарних проєктах. Окремий блок зарубіжних праць присвячено технологічним моделям цифрової репрезентації. Ф. Нікколуччі, А. Фелічетті та співавтори вводять поняття «heritage digital twins», розглядаючи цифрові «двійники» об'єктів культурної спадщини як основу для віртуальних реконструкцій, інтерактивних експозицій і наукового моделювання¹². У подальших роботах А. Фелічетті й колег увага

⁹ Віртуальний музей української еміграції. Музей української діаспори. URL: <https://www.emigrant.hvvylya.org> (дата звернення: 03.12.2025).

¹⁰ Musiani F., Schafer V. Digital Heritage and Heritagization. *RESET*. 2017. № 6. URL: <https://journals.openedition.org/reset/806> (дата звернення: 02.12.2025).

¹¹ Lusenet Y. Tending the Garden or Harvesting the Fields: Digital Preservation and the UNESCO Charter on the Preservation of Digital Heritage. *Library Trends*. 2007. Vol. 56, № 1. P. 164–182. URL: <https://www.ideals.illinois.edu/items/12531> (дата звернення: 02.12.2025).

¹² Felicetti A. et al. Knowledge Graphs and Artificial Intelligence for the Digital Representation of Cultural Heritage. 2025. *Preprint*. URL:

зосереджена на застосуванні онтологій, знання-графів та штучного інтелекту для формалізованого опису музейних об'єктів і контекстів їх представлення.

У дослідженнях Т. Ammirati аналізується значення пародати (paradata) та метаданих у віртуальних і розширених реальностях, що особливо важливо для коректної інтерпретації цифрових реконструкцій та музейних VR/AR-експозицій¹³. Практичний вимір цифрової репрезентації культурної спадщини в міжнародному контексті найяскравіше демонструють такі платформи, як Europeana та Google Arts & Culture. Europeana виступає багатомовним інтегрованим каталогом цифрових колекцій бібліотек, архівів і музеїв Європи, який забезпечує не лише доступ до цифрових об'єктів, а й пропонує тематичні виставки, освітні матеріали, API для розробників. Google Arts & Culture, у свою чергу, зробив ставку на візуально насичені інтерактивні формати (street view музеїв, висока роздільна здатність зображень, віртуальні тури), що активно використовується музеями світу як інструмент популяризації своїх колекцій. Ці моделі задають стандарти представлення музейних ресурсів у глобальному цифровому середовищі.

Увага дослідників дедалі більше зміщується від суто технічних питань до аналізу комунікаційних можливостей вебсайтів музеїв та їхньої ролі в конструюванні культурної пам'яті. У наукових публікаціях розглядаються питання користувацького досвіду, інтерактивності, мультимедійності, використання соціальних медіа та гейміфікації у презентації колекцій¹⁴. Водночас у більшості українських праць музейні ресурси зазвичай фігурують у ширшому контексті цифрових колекцій архівів і бібліотек, а аналіз власне музейних вебсайтів як специфічних інформаційно-комунікаційних ресурсів (із урахуванням структури, навігації, візуальної комунікації, інтерактивних сервісів, участі користувачів) ще не набув системного характеру.

https://www.researchgate.net/publication/381514394_Knowledge_Graphs_and_Artificial_Intelligence_for_the_Digital_Representation_of_Cultural_Heritage (дата звернення: 03.12.2025).

¹³ Ammirati T. Metadata and Paradata in Immersive Environments for Cultural Heritage. *Advanced Technologies in Digitizing Cultural Heritage*. 2024. P. 105-120. URL: <https://hal.science/hal-04543568> (дата звернення: 02.12.2025).

¹⁴ Логвіненко К. О. Цифрові фотоархіви як чинник збереження культурної спадщини й формування національної ідентичності в Україні. *Культурологічний альманах*. 2025. № 2. С. 426–431. URL: <https://almanac.npu.kiev.ua/index.php/almanac/article/view/645> (дата звернення: 03.12.2025).

Таким чином, науковий стан розробки проблеми цифрової репрезентації культурної спадщини можна охарактеризувати як достатньо розвинений у нормативно-правовому, теоретико-понятійному та технологічному вимірах, як у міжнародному, так і в українському контекстах. Водночас спостерігається відносний дефіцит комплексних досліджень, спрямованих саме на вебсайти музеїв як окремий тип інформаційно-комунікаційних ресурсів, що поєднують функції збереження, популяризації, освіти й участі спільнот. Отже, тема ВКР «Вебсайти музеїв як засіб популяризації культурної спадщини» логічно вписується в сучасний науковий дискурс, водночас заповнюючи наявну прогалину – зокрема щодо оцінювання якості музейних вебсайтів, аналізу їх комунікаційних стратегій та впливу на формування цифрової культурної пам'яті.

1.2. Функції вебсайтів музеїв у системі культурної комунікації

У сучасному інформаційному суспільстві музейні вебсайти виконують комплексну роль у формуванні культурної комунікації. Вони стали ключовим інструментом популяризації культурної спадщини, трансформації взаємодії між музеями та аудиторіями, а також розширенням доступу до музейних колекцій. Дослідження трансформації музеїв у XXI столітті підкреслює, що цифрові платформи сприяють переходу музейних інституцій до моделі відкритої комунікації та зміцнюють їхню роль у суспільному житті в умовах глобальних викликів і технічного прогресу. Така цифровізація актуалізує потребу в осмисленні функцій вебсайтів музеїв як медіаторів між культурною спадщиною та користувачем¹⁵.

Вважаємо, що найбільш фундаментальною є інформаційно-довідкова функція вебсайтів, яка забезпечує відвідувачам доступ до актуальних даних про роботу музею: години відвідування, виставки, події, правила, локацію. Водночас не менш значущою є репрезентативна функція, яка забезпечує онлайн-доступ до

¹⁵ Гаврилюк С., Надольська В. Трансформація музейного світу у XXI ст.: міжнародний та український досвід. *Актуальні питання гуманітарних наук*. 2022. Вип 57. Том 1. С. 41-49. URL: https://www.aphn-journal.in.ua/archive/57_2022/part_1/5.pdf (дата звернення: 03.12.2025).

музейних колекцій, цифрових копій експонатів, віртуальних турів та інтерактивних виставок. І. Lopatovska та інші дослідники підкреслюють, що якість цифрової репрезентації об'єктів прямо впливає на сприйняття музею в цілому¹⁶. Онлайн-представлення колекцій дозволяє розширити охоплення аудиторії та забезпечити нові форми інтерпретації культурної спадщини через мультимедіа, інтерактивні карти, тематичні добірки та цифрові каталоги.

Освітня функція вебсайтів музеїв полягає в тому, що вони стають майданчиками для формальної й неформальної освіти. Згідно з роботами К. Сеппато, музейні сайти можуть підтримувати наукові дослідження, самостійне навчання, професійну підготовку, а також створювати умови для організації занять у школах і університетах. Дослідження підтверджують, що віртуальні тури, інтерактивні навчальні матеріали та цифрові архіви формують новий досвід взаємодії з культурною спадщиною та сприяють розвитку цифрової грамотності¹⁷.

Комунікативно-інтерактивна функція вебсайту полягає у створенні умов для двосторонньої взаємодії між музеєм та аудиторією. На нашу думку, сучасні вебресурси перетворюються на майданчики для діалогу: від коментарів і відгуків до спільного створення контенту, участі у віртуальних заходах, дискусійних клубах. Дослідження І. Яковець підкреслює, що сучасний музей має функціонувати як «комунікаційний простір», де сайт виступає частиною ширшої інформаційно-комунікаційної екосистеми разом із соціальними мережами, мобільними застосунками та інтерактивними інсталяціями¹⁸.

Маркетингова та іміджева функції вебсайтів полягають у формуванні бренду музею, підвищенні його видимості, створенні позитивного образу інституції. Вебсайт активно впливає на рішення аудиторії відвідати музей, оскільки поєднує промоційні матеріали, візуальні образи, анонси подій та

¹⁶ Lopatovska I. Museum Website Features and Visitors' Impressions. 2015. URL: <https://irenelopatovska.wordpress.com> (дата звернення: 03.12.2025).

¹⁷ Cennamo K. S., Douglas S. Supporting Scientific Inquiry Through Museum Websites. *Educational Technology & Society*. 2001. Vol. 4(3). URL: <https://www.jstor.org/stable/44428671> (дата звернення: 03.12.2025).

¹⁸ Яковець І. О. Комунікаційний простір сучасного музею як одна з основних категорій теорії музейної комунікації. *Вісник ХДАДМ. Теорія та історія мистецтва*. 2014. №4-5. С. 129-133. URL: <https://www.visnik.org.ua/pdf/v2014-04-05-23-yakovets.pdf> (дата звернення: 03.12.2025).

систему продажу квитків. Цифрова присутність музею створює ефект «інформаційної впізнаваності», що є ключовим фактором у конкурентному середовищі культурних інституцій. Важливе місце посідає функція доступності та інклюзії. Адекватний вибір кольорів, альтернативний текст, зрозуміле меню, можливість масштабування – усе це забезпечує рівний доступ до культурної спадщини, що є важливим елементом соціальної справедливості.

Техніко-аналітична функція вебсайтів полягає у зборі статистичних даних про поведінку користувачів, популярність розділів, ефективність комунікаційних кампаній. Особливої уваги заслуговує функція збереження та документування спадщини. В умовах війни українські музеї активно використовують свої вебсайти для публікації цифрових копій експонатів, створення електронних архівів, фіксації руйнувань та поширення інформації про загрози культурній спадщині. Дослідження Л. Антонової та С. Гололобова доводить, що в кризових умовах сайт музею перетворюється на інструмент захисту культурного надбання, який дозволяє забезпечити його безперервну репрезентацію незалежно від фізичного стану інституції¹⁹.

Українські дослідники (І. Передерій, Н. Білан, Ю. Ключко) акцентують, що вебсайти українських музеїв є центром цифрової музейної комунікації, інтегруючи соціальні мережі, інтернет-платформи, мультимедійні проєкти. Вони виконують функцію інформаційного хаба, який дозволяє координувати культурні ініціативи, формувати взаємодію зі спільнотою та забезпечувати сталість комунікацій навіть у періоди нестабільності²⁰.

Таким чином, вебсайти музеїв виконують багатовимірну роль: від інформаційної та репрезентативної до освітньої, маркетингової, інклюзивної, інтерактивної та стратегічно-аналітичної. Вони формують нову модель культурної комунікації, де музей виступає активним учасником цифрового

¹⁹ Antonova L., Hololobov S. Digital transformation of museums: challenges and opportunities for state policy in the field of culture. *Public Administration and Regional Development*. 2023. №20. p. 303–329. URL: <https://pard.mk.ua/index.php/journal/article/view/358> (дата звернення: 03.12.2025).

²⁰ Ключко Ю. Інструменти комунікації в контексті музеєзнавчих досліджень. *Питання культурології*. 2023. Вип. 42. С. 127–139. URL: <http://issues-culture-кнukim.pp.ua/article/view/293766/286731> (дата звернення: 03.12.2025); Передерій І., Білан Н. Сучасна музейна комунікація в Україні та світі. *Бібліотекознавство*. 2018. №2. С. 72–79. URL: <https://journals.uran.ua/bdi/article/view/150365> (дата звернення: 03.12.2025).

середовища, здатним адаптуватися до потреб різних аудиторій, підтримувати культурну пам'ять та забезпечувати доступ до спадщини незалежно від зовнішніх обставин.

1.3. Методи, джерельна та нормативно-правова база дослідження

Методологічна основа дослідження визначає логіку наукового пізнання, дає змогу впорядкувати процес вивчення вебсайтів музеїв як інструментів цифрової комунікації та забезпечує цілісність наукового пошуку. Методологія в сучасному науковому розумінні охоплює систему підходів, принципів і способів дослідження, що забезпечують об'єктивність, послідовність і наукову обґрунтованість отриманих результатів. Методи пізнання виконують функції структурування інформації, уточнення термінології, формування логіки аналізу та узагальнення результатів, а також сприяють побудові теоретичних висновків.

У межах представленого дослідження застосовано комплекс взаємопов'язаних загальнонаукових і спеціальних методів, що дозволило розглянути музейні вебсайти як багатофункціональні інформаційно-комунікаційні ресурси. Використання структурно-логічного аналізу сприяло формуванню внутрішньої логіки роботи, визначенню послідовності викладу матеріалу та встановленню зв'язків між теоретичними положеннями й практичними результатами. Цей метод дав можливість системно вибудувати структуру дослідження та забезпечити узгодженість його розділів.

Методи аналізу і синтезу були застосовані для виявлення сутності вебресурсів музеїв, визначення їхніх інформаційних, комунікаційних і репрезентативних функцій. Аналіз дозволив розділити складне явище музейної цифрової присутності на окремі компоненти (структура сайту, інформативність, мультимедійність, інструменти взаємодії), тоді як синтез – об'єднати ці елементи в єдину картину функціонування музейного вебресурсу.

Для зіставлення особливостей онлайн-представлення різних музеїв застосовано метод порівняльного аналізу, який дозволив виявити спільні та

відмінні тенденції у структурі, дизайні, наповненні та рівні комунікаційності вебсайтів національних і регіональних музеїв України. Цей метод також дав змогу оцінити різний рівень цифрової зрілості музейних інституцій і з'ясувати, наскільки вони інтегровані у світові практики цифрової музейної комунікації.

Ключовим у роботі виступає контент-аналіз, який забезпечив системне вивчення змістовного наповнення музейних вебсайтів: інформації про колекції, виставки, новини, освітні проєкти, мультимедійні матеріали та інтерактивні сервіси. Метод дозволив оцінити ступінь інформативності, структурованість контенту, регулярність оновлення та відповідність сучасним музейним стандартам. Завдяки контент-аналізу стало можливим отримати об'єктивні дані для подальших практичних висновків.

Важливим також є використання системного підходу, що передбачає розгляд музейного вебсайту як цілісної комунікаційної системи, у якій взаємодіють зміст, візуальні елементи, технічні рішення, інтерактивні можливості та користувацький досвід. Системний підхід дав змогу інтегрувати теоретичні знання та емпіричні результати, що забезпечило комплексне бачення функціонування вебресурсів музеїв у цифровому середовищі.

Метод візуального аналізу застосовано для оцінювання якості репрезентації культурної спадщини через онлайн-виставки, 3D-тури, віртуальні експозиції та мультимедійні проєкти. Він дозволив дослідити особливості дизайну, композиційні рішення, рівень інтерактивності та вплив візуальних інструментів на сприйняття користувачем музейного контенту.

Джерельна база дослідження включає широкий спектр матеріалів: наукові статті українських і зарубіжних авторів, присвячені цифровізації музейної сфери, вебсайти національних і регіональних музеїв України, аналітичні матеріали про розвиток цифрової культурної спадщини, документи міжнародних організацій, а також відкриті електронні ресурси, що містять напрацювання у сфері електронної культурної комунікації. Значну частину становлять матеріали ЮНЕСКО, ICOM, NEMO та інших професійних інституцій, які формують сучасні стандарти цифрових музейних практик.

Нормативно-правова база дослідження ґрунтується на міжнародних та вітчизняних актах, що визначають засади функціонування музеїв та регулюють питання збереження й репрезентації культурної спадщини. До них належать: Хартія про збереження цифрової спадщини ЮНЕСКО (2003), рекомендації програми «Пам'ять світу», Керівні принципи ІСОМ щодо цифрової трансформації музеїв. На національному рівні використано закони України «Про культуру», «Про охорону культурної спадщини», «Про музеї та музейну справу», а також накази Міністерства культури та інформаційної політики України, що регламентують порядок оцифрування музейних фондів, ведення електронних каталогів, забезпечення доступності культурних ресурсів.

Окрему групу джерел становлять праці сучасних українських і зарубіжних дослідників, представлені у списку використаної літератури, які суттєво вплинули на формування теоретичних засад дослідження. Зокрема, роботи Т. Ammirati, F. Musiani, V. Schafer, F. Niccolucci, A. Felicetti, I. Lopatovska, K. Cennamo, Y. Lusenet присвячені цифровій спадщині, віртуальним середовищам, метаданим, цифровим двійникам культурних об'єктів та особливостям взаємодії користувача з музейними онлайн-ресурсами. У свою чергу, українські автори – Л. Антонова, Ю. Ключко, Т. Лебідь, М. Шевченко, В. Мамон, К. Логвіненко, І. Передерій, Н. Білан, І. Яковець – досліджують проблеми цифрової трансформації музеїв, розвиток електронної культури, специфіку музейної комунікації, онлайн-представлення культурної спадщини та створення цифрових архівів. Важливими джерелами виступають також аналітичні огляди цифрових музейних практик (М. Лелик), рекомендації міжнародних цифрових платформ (Europeana, Google Arts & Culture, ініціативи SUCHO та Pixelated Realities), що формують сучасний контекст розвитку музейних вебресурсів. Сукупний аналіз цих праць забезпечив глибоке теоретичне підґрунтя для дослідження, дозволив простежити світові тенденції цифровізації та адаптувати їх до українського культурного середовища.

Висновки до Розділу 1. Проведений теоретичний аналіз засвідчує, що проблема цифрової репрезентації культурної спадщини та функціонування вебсайтів музеїв як інформаційно-комунікаційних ресурсів перебуває на етапі активного наукового розвитку. Міжнародні документи й рекомендації ЮНЕСКО, Європейського Союзу та ІСОМ визначають ключові концептуальні орієнтири цифрової спадщини, акцентуючи на її доступності, збереженні, інтерактивності та відкритості. Зарубіжні дослідження зосереджуються на осмисленні цифрових платформ, віртуальної реальності, цифрових двійників, метаданих та механізмів комунікації з користувачами. В українському науковому просторі питання цифрової репрезентації стало важливою частиною досліджень у галузі музеєзнавства, культурології, документознавства й інформаційних технологій, що підтверджується розширенням тематичних публікацій, присвячених оцифруванню фондів, цифровій комунікації та створенню національних онлайн-колекцій.

Аналіз показав, що музейні вебсайти виконують багатовимірні функції – інформаційну, репрезентативну, освітню, інтерактивну, маркетингову, аналітичну та інклюзивну – і виступають не просто цифровою вітриною, а повноцінною комунікаційною платформою, що забезпечує діалог із аудиторією, розширює доступ до колекцій та підтримує збереження й документування спадщини, особливо в умовах війни. Використана методологічна база, яка поєднала структурно-логічний, порівняльний, системний підходи та контент-аналіз, а також широка джерельна база з міжнародних документів, наукових праць і електронних ресурсів, забезпечила комплексне вивчення музейних вебресурсів. Отримані теоретичні результати підтверджують актуальність теми й створюють основу для подальшого аналізу ефективності вебсайтів музеїв та вироблення рекомендацій щодо їх удосконалення.

РОЗДІЛ 2

АНАЛІЗ ІНФОРМАТИВНОСТІ ТА ВІЗУАЛЬНОЇ РЕПРЕЗЕНТАЦІЇ МУЗЕЙНИХ ВЕБСАЙТІВ УКРАЇНИ

2.1. Сайти національних музеїв України як інформаційні та просвітницькі платформи

У межах дослідження важливо розглянути, яким чином провідні музейні інституції України реалізують свою цифрову присутність та забезпечують доступ до культурної спадщини через офіційні вебресурси. Проведемо аналіз офіційних вебсайтів національних музеїв України, які відіграють ключову роль у формуванні цифрового культурного простору держави. Саме сайти провідних музейних інституцій задають стандарти інформативності, візуальної репрезентації та інтерактивності, визначають тенденції розвитку цифрової музейної комунікації. Метою аналізу є оцінка структури, змістового наповнення та якості візуальних рішень вебресурсів, визначення їх потенціалу як інформаційних та просвітницьких платформ.

Для проведення аналізу обрано офіційні вебсайти провідних національних музеїв України – Національного музею історії України (<https://nmiu.org/>), Національного художнього музею України (<https://namu.ua/>), Національного музею Голодомору-геноциду (<https://holodomormuseum.org.ua/>) та Мистецького арсеналу (<https://artarsenal.in.ua/>). Таке коло інституцій є репрезентативним, оскільки кожен із цих музеїв має високий суспільний статус, розгалужену структуру колекцій, активну виставкову діяльність та сформовану цифрову присутність. Обрані вебресурси демонструють сучасні практики онлайн-комунікації, містять мультимедійні матеріали, тематичні онлайн-виставки, інколи – 3D-тури та інтерактивні сервіси, що дозволяє комплексно оцінити рівень інформативності та візуальної репрезентації культурної спадщини. Крім того, ці музеї представляють різні типи культурних інституцій – історичні, художні, меморіальні та мультидисциплінарні, – що створює підґрунтя для

порівняльного аналізу та виявлення тенденцій розвитку національного сегмента цифрового музейного простору.

Аналіз інформативності та візуальної репрезентації вебсайтів національних музеїв здійснюється нами на основі визначених критеріїв, що дозволяють комплексно оцінити якість цифрової комунікації та рівень доступності культурної інформації. До критеріїв інформативності віднесено: структуру меню та логічність навігації; повноту й доступність інформації про колекції; наявність онлайн-виставок і цифрових каталогів; представленість освітніх матеріалів; актуальність новин і подій; використання мультимедійного контенту (відео, аудіоматеріалів, подкастів). Оцінювання візуальної репрезентації охоплює такі параметри, як дизайн вебресурсу (кольорова гама, стилістика, типографіка), якість і кількість зображень експонатів, наявність і технологічний рівень 3D-турів та віртуальних експозицій, інтерактивні можливості (збільшення об'єктів, інтерактивні карти, анімації), а також адаптивність сайту до мобільних пристроїв. Сукупність цих критеріїв забезпечує цілісне уявлення про ефективність музейних вебсайтів як інформаційних і просвітницьких платформ та дає змогу порівняти різні інституції за єдиними параметрами.

Національний музей історії України є однією з найбільш авторитетних культурних інституцій держави, що представляє історичний розвиток України від найдавніших часів до сьогодення. Його вебсайт покликаний виконувати функції інформаційного центру та цифрового провідника у музейний простір²¹. Структура меню є логічною та зрозумілою, складається з розділів «Виставки», «Колекції», «Події», «Наука», «Освіта», «Відвідувачам», що дозволяє швидко знаходити потрібну інформацію (рис. 2.1).

²¹ Національний музей історії України. Офіційний сайт. URL: <https://nmiu.org/> (дата звернення: 06.12.2025).

Рис. 2.1. Фрагмент головної сторінки офіційного вебсайту Національного музею історії України²²

Окрема увага приділена важливим історичним проектам та дослідницькій діяльності музею. Цифровий каталог представлений фрагментарно, але містить якісні описи та фото вибраних експонатів. На сайті доступні окремі онлайн-виставки та тематичні матеріали, проте їх кількість є обмеженою. Тексти написані інформативно, проте нерідко мають лаконічний характер, що не завжди забезпечує глибину ознайомлення з колекціями.

Дизайн сайту мінімалістичний, стриманий, орієнтований на зручність користувача. Основний акцент зроблено на фотографіях експонатів і виставок, які є якісними, але не завжди подані у великому форматі. 3D-тури представлені для окремих експозицій, однак їх кількість недостатня для повного охоплення музейного фонду. Мультимедіа подані вибірково: є відеоматеріали, новинні сюжети, інтерв'ю з експертами. UX/UI є інтуїтивним, проте дизайн дещо

²² Національний музей історії України. Офіційний сайт. URL: <https://nmiu.org/> (дата звернення: 06.12.2025).

консервативний. Сайт пропонує онлайн-покупку квитків, що значно спрощує взаємодію з аудиторією. Передбачено календар подій, функцію пошуку, а також можливість ділитися матеріалами у соціальних мережах. Окремі сторінки містять мапи експозицій, однак інтерактивних карт залів чи навігації по колекції немає (рис. 2.2).

Рис. 2.2. Фрагмент сторінки головного меню офіційного вебсайту Національного музею історії України²³

Вважаємо, що головними проблемами є обмежена кількість цифрових колекцій, невеликий обсяг віртуальних виставок, дещо застарілий візуальний стиль. Недостатньо інтерактивності та мультимедійних форматів. Отже, вебсайт Національного музею історії України є інформативним і зручним, однак потребує розширення цифрових каталогів, модернізації дизайну та посилення інтерактивних елементів, що підвищило б рівень онлайн-комунікації музею.

Національний художній музей України (НХМУ) – провідний заклад мистецтва України, що презентує твори українських художників від давніх часів до сучасності. Його вебсайт виконує роль цифрової галереї та інституційного ресурсу для фахівців і широкої публіки. Меню включає ключові розділи: «Колекція», «Виставки», «Освіта», «Події», «Новини», «Магазин». Інформація подана системно та структуровано. Цифровий каталог наявний і містить багато творів з базовими описами. Окремим розділом є виставкові проєкти, де доступні онлайн-перегляди окремих експозицій (рис. 2.3)²⁴. Освітні матеріали представлені відеолекціями, методичними напрацюваннями та інтерактивними

²³ Національний музей історії України. Офіційний сайт. URL: <https://nmiu.org/> (дата звернення: 06.12.2025).

²⁴ Національний художній музей України. Офіційний сайт. URL: <https://namu.ua/> (дата звернення: 06.12.2025).

матеріалами. Текстове наповнення добре опрацьоване, інформативне та професійне.

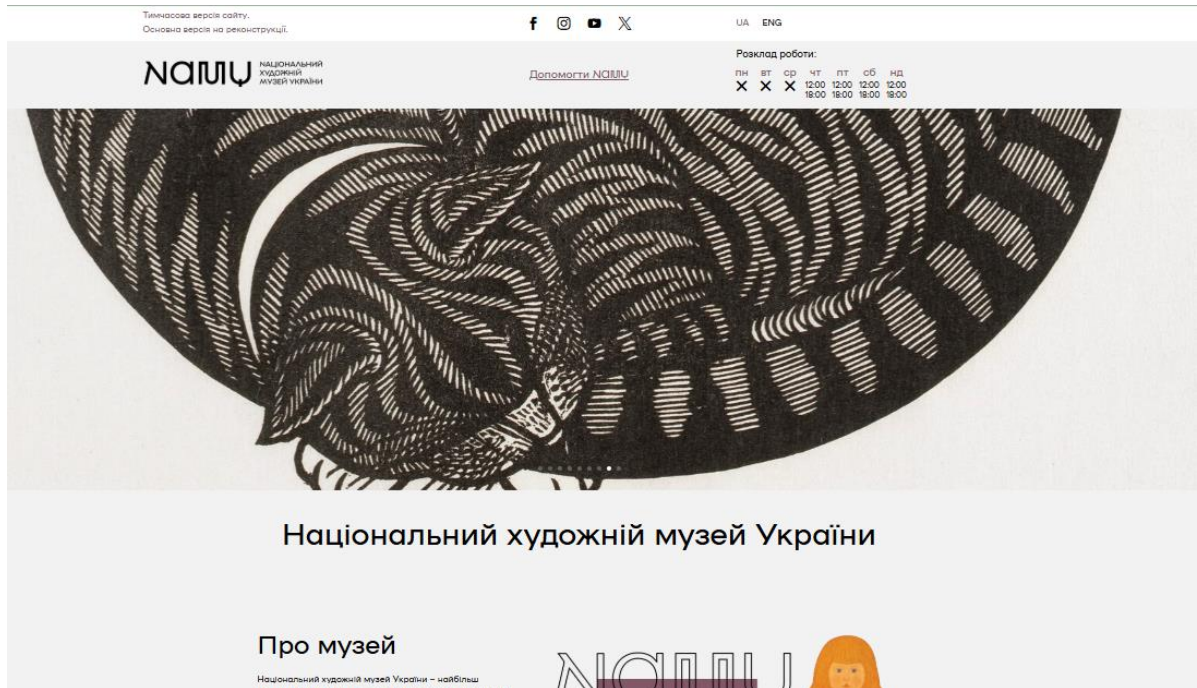

Рис. 2.3. Фрагмент головної сторінки офіційного вебсайту Національного художнього музею України²⁵

На нашу думку, сайт має сучасний, стильний дизайн із використанням великого візуального контенту, що відповідає художньому профілю музею. Зображення експонатів якісні, подані у великих форматах, що дозволяє детально розглянути твори. 3D-тури є, але представлені для обмеженої кількості залів. Мультимедіа включає відеолекції, афіші, інтерв'ю, подкасти. UX/UI розроблений на високому рівні: зручне меню, адаптивність, швидка навігація.

Доступна онлайн-купівля квитків, підписка на новини, а також можливість користуватися цифровим магазином сувенірної продукції. Передбачено пошук по колекції, можливість збереження зображень та поширення матеріалів у соцмережах. Вважаємо, що основним недоліком є обмежена кількість віртуальних турів та відсутність інтерактивних карт залів. Деякі розділи оновлюються нерівномірно. Сайт НХМУ вирізняється високою якістю візуальної подачі та добре структурованою інформацією, проте може бути

²⁵ Національний художній музей України. Офіційний сайт. URL: <https://namu.ua/> (дата звернення: 06.12.2025).

посилений шляхом розширення інтерактивності та цифрового представлення експозицій.

Національний музей Голодомору-геноциду – це провідний меморіальний музей України, присвячений дослідженню, збереженню та популяризації пам'яті про Голодомор. Його вебсайт орієнтований на просвітництво, документування та міжнародну комунікацію. Меню структурується навколо ключових функцій музею: «Історія», «Експозиція», «Проекти», «Дослідження», «Пам'ять», «Новини» (рис. 2.4)²⁶. Інформація подана глибоко, з науковою точністю. Оцифровані колекції представлені у вигляді документальних архівів, свідчень, фотографій. Є широкий спектр онлайн-виставок, мультимедійних матеріалів та освітніх ресурсів. Актуальність оновлень висока, тексти добре структуровані, інформативні.

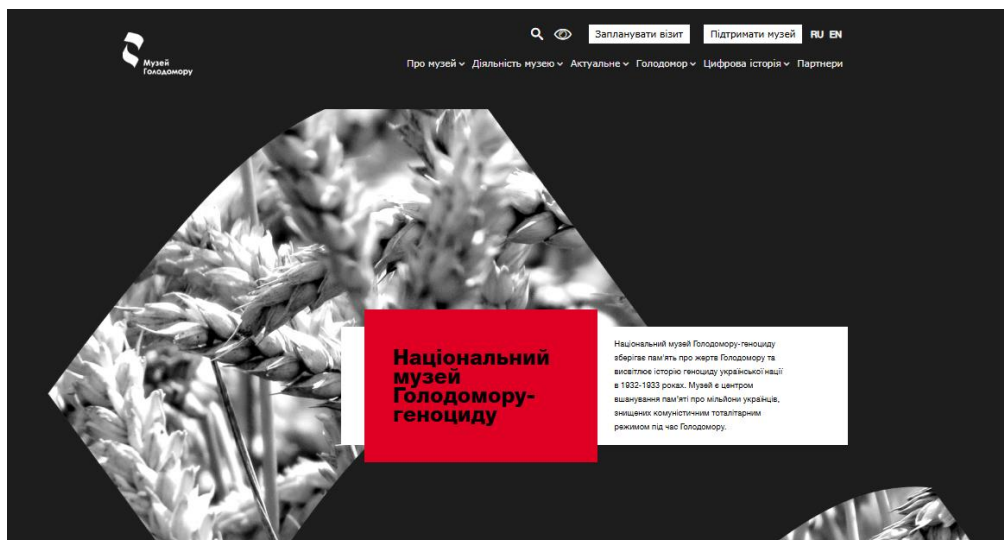

Рис. 2.4. Фрагмент головної сторінки офіційного вебсайту Національного музею Голодомору-геноциду

Візуальний стиль стриманий, меморіальний, заснований на контрастах білого та чорного кольорів. Зображення високої якості, багато архівних матеріалів. Віртуальні виставки мають мультимедійний характер, часто супроводжуються відео та аудіо. Доступні 3D-тури територією музею та меморіалу. UX/UI продуманий, із фокусом на емоційному сприйнятті. Присутні освітні інтерактиви, можливість онлайн-пожертв, інтерактивні мапи, сторінки

²⁶ Національний музей Голодомору-геноциду. Офіційний сайт. URL: <https://holodomormuseum.org.ua/> (дата звернення: 06.12.2025).

пам'яті, база свідчень. Є інтеграція з соціальними мережами. Онлайн-квитки доступні обмежено через зовнішні сервіси. Навантаженість текстами може ускладнювати навігацію. Деякі мультимедійні матеріали завантажуються повільно. Частина сторінок містить надто багато інформації без візуальних блоків. Вважаємо, що сайт є одним із найбільш змістовно насичених та візуально продуманих музейних вебресурсів України, проте потребує оптимізації навантаження контенту для підвищення користувацького комфорту.

Мистецький арсенал – провідний український культурний центр, що поєднує музейні, мистецькі, дослідницькі та інноваційні проєкти. Його вебсайт покликаний презентувати сучасне мистецтво та відображати динаміку культурних процесів. Меню містить розділи «Проєкти», «Колекція», «Програми», «Події», «Новини», «Освіта», що забезпечує комплексний доступ до діяльності інституції (рис. 2.5). Цифрова колекція добре структурована, містить розширені описи експонатів. Онлайн-виставки подані у сучасному інтерактивному форматі. Освітні програми представлені у вигляді тематичних курсів, лекцій та інтерактивних матеріалів. Тексти професійні, глибокі, різноманітні за формами подачі²⁷.

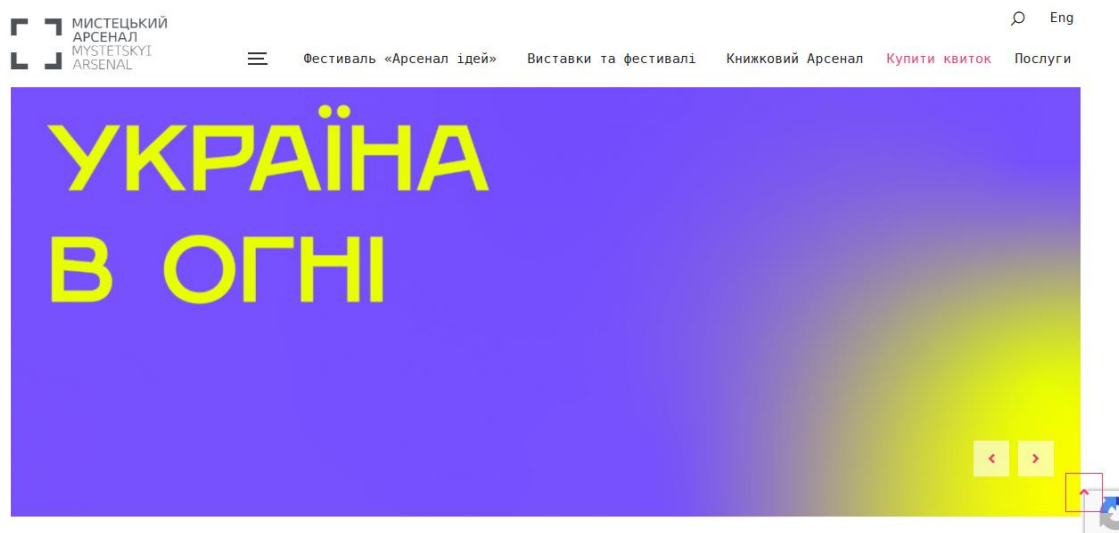

Рис. 2.5. Фрагмент головної сторінки офіційного вебсайту Мистецького арсеналу

²⁷ Мистецький арсенал. Офіційний сайт. URL: <https://artarsenal.in.ua/> (дата звернення: 06.12.2025).

Дизайн сайту сучасний, динамічний, зі сміливими графічними рішеннями. Використовуються великі зображення, відео, анімації. 3D-тури охоплюють основні виставки та простори Арсеналу. Мультимедійність дуже висока: відеоекскурсії, інтерв'ю, інтерактивні каталоги. UX/UI інноваційний, орієнтований на молодіжну та професійну аудиторію. Доступні онлайн-квитки, система реєстрації на заходи, подієвий календар. Є інтерактивні візуальні каталоги, зручна навігація за темами та авторами (рис. 2.6). Активно інтегровані соціальні мережі та мультимедійні сервіси. Інколи сайт перевантажений графічними елементами, що може впливати на швидкість завантаження. Складний дизайн може бути менш зручним для старшої аудиторії. Це один із найсучасніших і технологічних музейних сайтів України, що демонструє високий рівень інтерактивності, мультимедійності та візуальної привабливості.

Рис. 2.6. Головне меню офіційного вебсайту Мистецького арсеналу²⁸

Для узагальнення результатів проведеного аналізу та виявлення спільних і відмінних характеристик вебресурсів подамо порівняльну характеристику основних параметрів інформативності та візуальної репрезентації сайтів національних музеїв України (табл. 2.1).

²⁸ Мистецький арсенал. Офіційний сайт. URL: <https://artarsenal.in.ua/> (дата звернення: 06.12.2025).

Таблиця 2.1

**Порівняльний аналіз інформативності та візуальної репрезентації сайтів
національних музеїв України**

Критерій	НМІУ	НХМУ	Музей Голодомору	Мистецький Арсенал
Структура сайту	чітка, логічна	чітка, мінімалістична	дуже структурована	сучасна, інтерактивна
Інформація про колекції	каталог доступний частково	добре наповнений	високий рівень	високий рівень
Онлайн- виставки	є	є	багато, мультимедійні	регулярні
3D-тури	практично немає	є	є	є, високої якості
Візуальна якість	середня	висока	дуже висока	дуже висока
Мультимедіа	помірно	помірно	багато	багато
Актуальність оновлень	висока	середня	висока	висока
Інклюзивність	базова	базова	висока (звукові доріжки)	висока
Загальна оцінка	7/10	8/10	9/10	9/10

Джерело: складено автором самостійно на основі вебсайтів музеїв

Аналіз вебсайтів національних музеїв України показав, що вони загалом відповідають сучасним вимогам цифрової музейної комунікації, проте рівень інформативності та візуальної репрезентації значно відрізняється. Найрозвиненішими є вебресурси Музею Голодомору та Мистецького арсеналу, які поєднують чітку структуру, якісний мультимедійний контент та інтерактивні інструменти. Водночас окремі музеї потребують оновлення дизайну, розширення цифрових каталогів та впровадження 3D-турів. Порівняльна характеристика дозволила визначити сильні та слабкі сторони кожного вебресурсу, що стане підґрунтям для узагальнень у Розділі 3.

2.2. Регіональні музеї України в цифровому просторі

У сучасних умовах розвитку цифрових технологій важливим завданням є оцінка того, як регіональні музеї реалізують свою онлайн-присутність та використовують вебресурси для популяризації культурної спадщини. На відміну

від національних інституцій, регіональні музеї нерідко мають обмеженіші фінансові та технічні можливості, що безпосередньо впливає на якість їхніх вебсайтів, рівень цифрових колекцій та інтерактивних рішень. Проте саме вони відіграють ключову роль у збереженні локальної культурної пам'яті та забезпеченні доступності регіональних культурних ресурсів для широкої аудиторії.

Для аналізу обрано вебсайти чотирьох провідних регіональних музеїв України – Харківського художнього музею (<https://artmuseum.kh.ua/>), Одеського національного художнього музею (<https://www.ofam.ua/>), Дніпровського національного історичного музею ім. Д. Яворницького (<https://www.museum.dp.ua/uk/>) та Полтавського краєзнавчого музею імені Василя Кричевського (<http://pkm.poltava.ua/ua/>). Ці інституції репрезентують різні регіони та музейні профілі, а їхні цифрові платформи демонструють різні моделі використання вебтехнологій для інформування, освітньої діяльності та взаємодії з аудиторією.

Аналіз регіональних музейних вебсайтів здійснюється за тими самими критеріями, що й у підрозділі 2.1: структура меню та логіка навігації; повнота інформації про колекції; наявність онлайн-виставок і цифрових каталогів; представленість освітніх матеріалів; актуальність подій та новин; якість мультимедійного контенту; візуальний стиль, адаптивність, UX/UI; рівень інтерактивності та доступність сервісів для відвідувачів. Це забезпечує можливість порівняти регіональні музеї між собою та співставити їх з національними інституціями, окреслюючи їхнє місце в цифровому просторі України.

Харківський художній музей є одним із найстаріших мистецьких музеїв України, що зберігає значну колекцію живопису, графіки та скульптури. Його вебсайт виконує функції інформаційного ресурсу для відвідувачів та онлайн-платформи для презентації музейних проєктів. Меню включає розділи «Колекція», «Виставки», «Події», «Освіта», «Новини», «Відвідувачам»²⁹.

²⁹ Харківський художній музей. Офіційний сайт. URL: <https://artmuseum.kh.ua/> (дата звернення: 06.12.2025).

Цифровий каталог поданий частково й містить обмежену кількість мистецьких творів із короткими описами. Онлайн-виставки наявні, але їхня кількість невелика. Новини оновлюються нерегулярно. Текстова інформація достатня, однак місцями потребує оновлення та уніфікації. Дизайн стриманий, класичний, із використанням небагатьох графічних елементів. Зображення творів невеликі за розміром і не завжди високої якості. Віртуальних турів немає. Мультимедіа представлена мінімально – переважно фотогалереями (рис. 2.7).

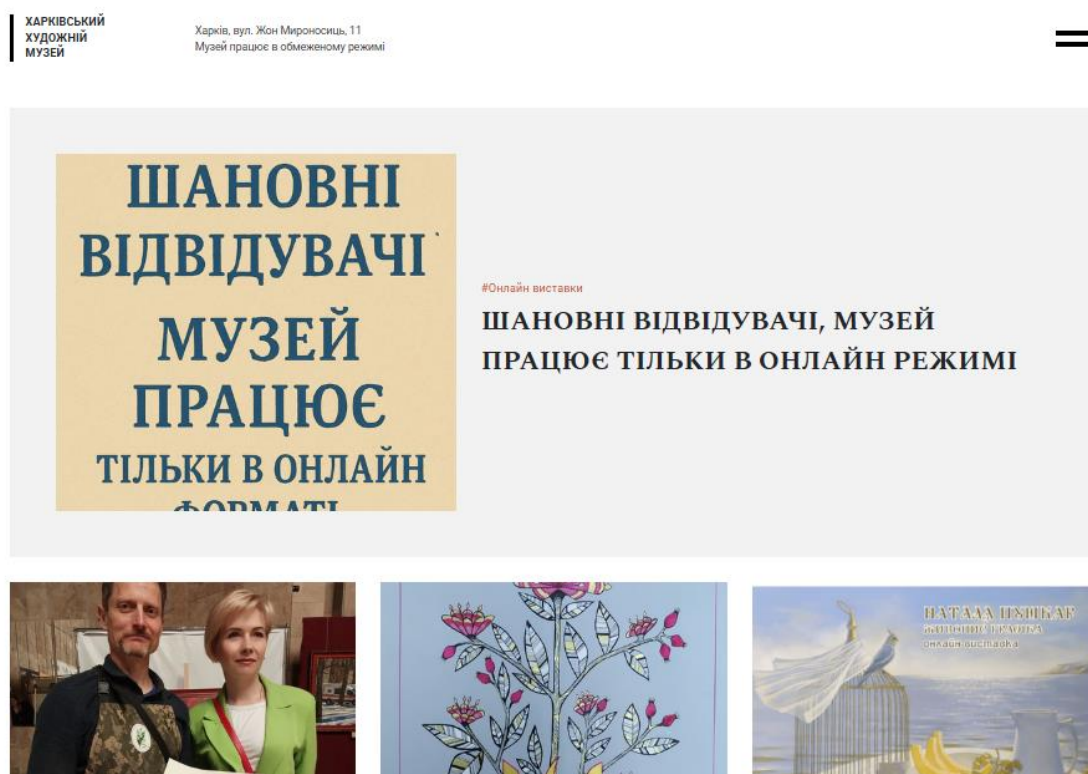

Рис. 2.7. Головна сторінка офіційного вебсайту Харківського художнього музею³⁰

Вебсайт пропонує базову інформацію для відвідувачів, але інтерактивні функції обмежені. Онлайн-квитки не інтегровані, пошук по колекції відсутній, соціальні мережі під'єднані частково. Вважаємо, що сайт потребує оновлення дизайну, збільшення мультимедійного контенту та розширення цифрової колекції. Відчутна нестача інтерактивних інструментів. Цифрова присутність музею базова; для підвищення конкурентності необхідне оновлення ресурсу, покращення візуальної складової та впровадження сучасних вебрішень.

³⁰ Харківський художній музей. Офіційний сайт. URL: <https://artmuseum.kh.ua/> (дата звернення: 06.12.2025).

Одеський національний художній музей – один із найдинамічніших регіональних музеїв країни, що активно розвиває онлайн-комунікацію та впроваджує сучасні культурні проекти. Сайт добре структурований: є розділи «Колекція», «Виставки», «Архів», «Новини», «Блог», «Підтримати музей». Інформація подана змістовно, часто оновлюється. Цифровий каталог розширюється, містить детальні описи. Є тематичні онлайн-виставки (рис. 2.8).

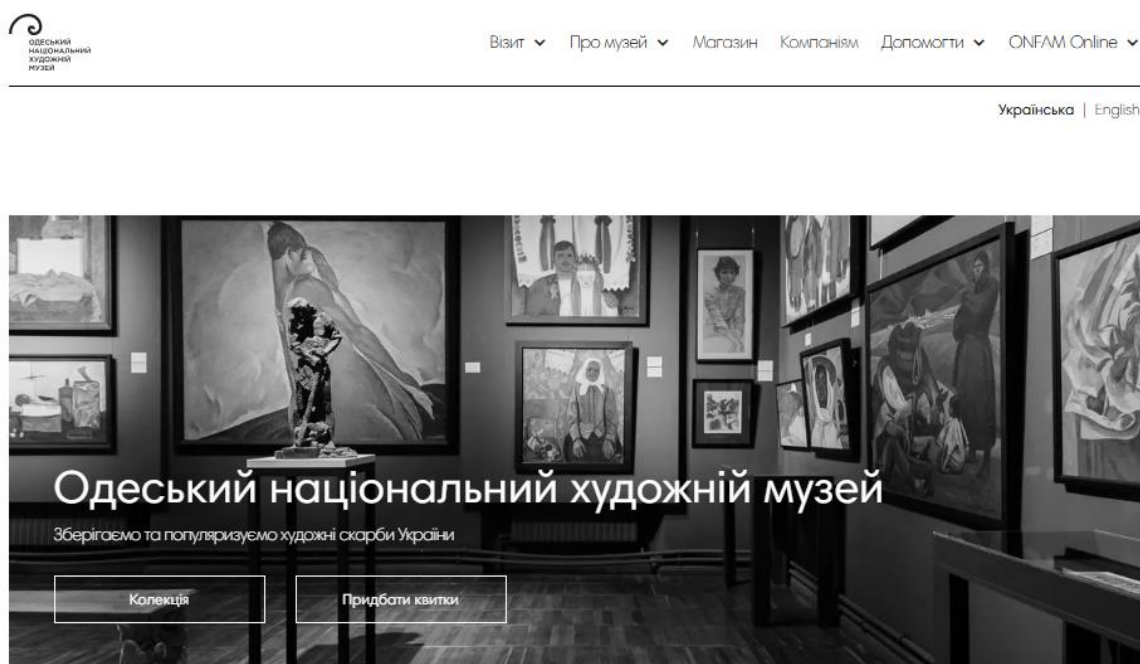

Рис. 2.8. Головна сторінка офіційного вебсайту Одеського національного художнього музею³¹

Сучасний дизайн, яскрава візуальна ідентика, високоякісні фото. Використовуються великі візуальні блоки, анімації. 3D-турів немає, але якість візуального контенту компенсує їх відсутність. Мультимедійність середня. Доступні онлайн-квитки, афіші подій, інтеграція соцмереж, розширений блог. Є можливість онлайн-пожертви. Пошуку по колекції немає. Відсутній віртуальний тур, частина матеріалів недоступна в англійській версії сайту. Сайт вирізняється сучасністю, динамічністю та хорошою інформативністю, проте потребує розвитку digital-інструментів для дослідників.

³¹ Одеський національний художній музей. Офіційний сайт. URL: <https://www.ofam.ua/> (дата звернення: 06.12.2025).

Дніпровський національний історичний музей ім. Д. Яворницького – один із найбільших історичних музеїв України, що активно впроваджує цифрові практики збереження й популяризації культурної спадщини. Меню містить розділи «Колекції», «Експозиції», «Історія музею», «Наукова діяльність», «Події». Інформації багато, вона структурована та достатньо детальна. Є архів публікацій, однак цифрового каталогу немає³² (рис. 2.9).

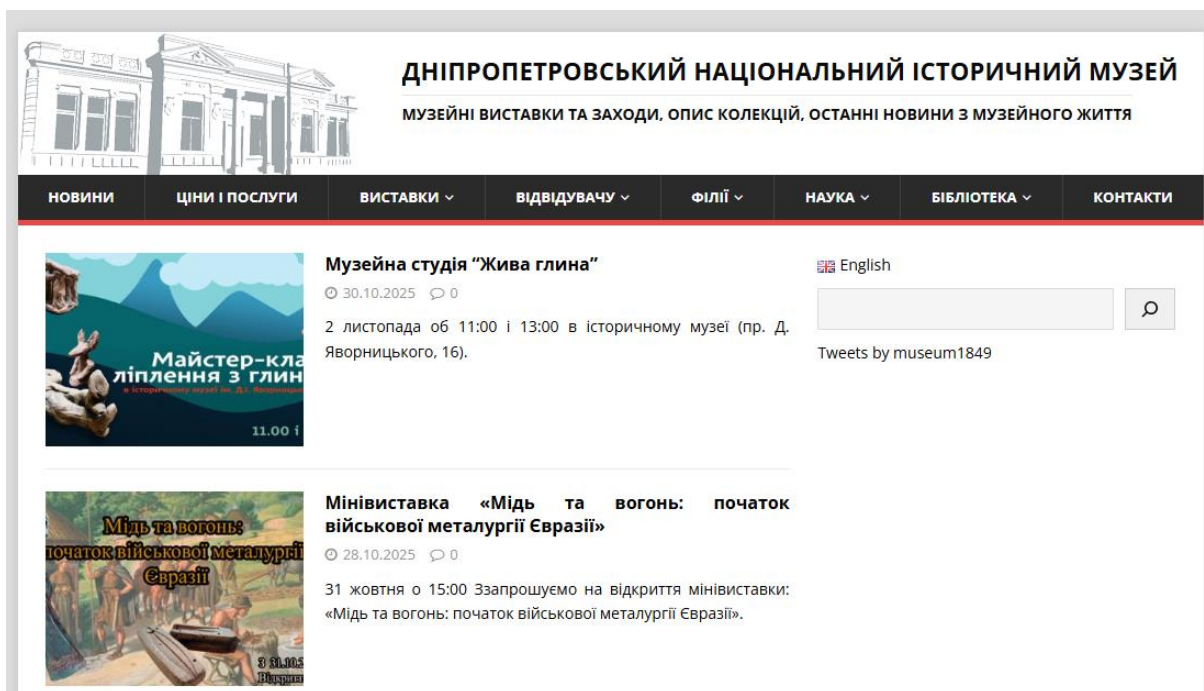

Рис. 2.9. Головна сторінка офіційного вебсайту Дніпровського національного історичного музею ім. Д. Яворницького

На нашу думку, дизайн простий, але функціональний. Фотоекспозицій якісні, але їх подано небагато. 3D-тури представлені для частини залів. Мультимедійний контент включає відеоекскурсії та віртуальні виставки. Є календар подій, інтеграція з соцмережами, окремі інтерактивні виставки. Онлайн-квитків немає, пошуку по колекції немає. Сайт потребує покращення дизайну, уніфікації візуальної айдентики та створення цифрового каталогу. Ресурс інформативний, але потребує модернізації та покращення візуальної та інтерактивної складової.

³² Дніпровський національний історичний музей ім. Д. Яворницького. Офіційний сайт. URL: <https://www.museum.dp.ua/uk/> (дата звернення: 06.12.2025).

Полтавський краєзнавчий музей ім. В. Кричевського – один із найстаріших краєзнавчих музеїв України, що представляє значні етнографічні, археологічні та історичні колекції. Меню охоплює розділи «Історія», «Експозиції», «Колекції», «Новини», «Події», «Публікації». Інформації багато, вона детальна. Цифрового каталогу немає, однак є розширені текстові описи колекцій (рис. 2.10).

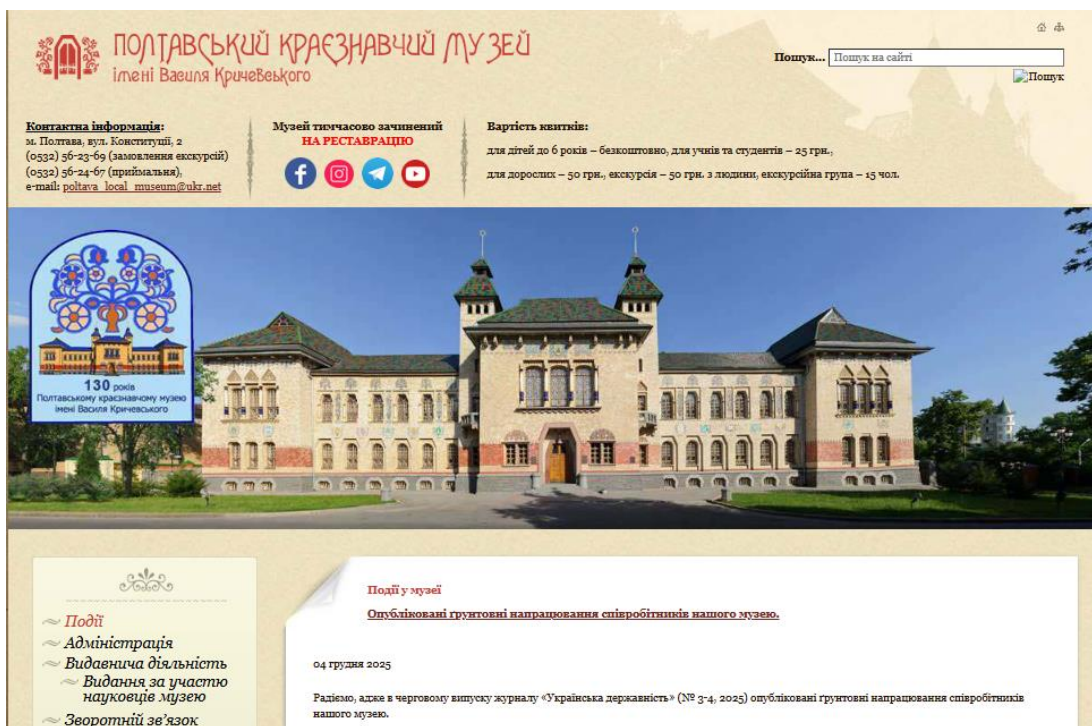

Рис. 2.10. Головна сторінка офіційного вебсайту Полтавського краєзнавчого музею ім. В. Кричевського³³

Дизайн традиційний, з акцентом на історичній тематиці. Фото якісні, але подані у невеликому форматі. Мультимедійність обмежена, 3D-турів немає. Сайт пропонує базові функції: афіші подій, новини, контакти. Інтерактивних елементів, онлайн-квитків, пошуку по колекції немає. Вебресурс потребує суттєвого оновлення: редизайну, розширення мультимедіа, створення digital-колекцій. Сайт виконує базові інформаційні функції, однак потребує комплексної цифрової модернізації.

Для узагальнення результатів проведеного аналізу та виявлення спільних і відмінних характеристик вебресурсів подамо порівняльну характеристику

³³ Полтавський краєзнавчий музей ім. В. Кричевського. Офіційний сайт. URL: <http://pkm.poltava.ua/ua/> (дата звернення: 06.12.2025).

основних параметрів інформативності та візуальної репрезентації сайтів регіональних музеїв України (табл. 2.2).

Таблиця 2.2

**Порівняльний аналіз інформативності та візуальної репрезентації сайтів
регіональних музеїв України**

Критерій	Харківський художній музей	Одеський національний художній музей	Дніпровський національний історичний музей ім. Д. Яворницького	Полтавський краєзнавчий музей ім. В. Кричевського
Структура сайту	базова, логічна	чітка, сучасна	функціональна	традиційна
Інформація про колекції	частково наповнена	добре наповнена	детальна, без каталогу	детальна, без каталогу
Онлайн-виставки	мало	декілька	є	немає
3D-тури	немає	немає	є частково	немає
Візуальна якість	середня	висока	середня	середня
Мультимедіа	мінімально	середньо	середньо	низько
Актуальність оновлень	нерегулярна	висока	середня	нерегулярна
Інклюзивність	низька	середня	середня	низька
Загальна оцінка	5/10	8/10	6/10	4/10

Джерело: складено автором самостійно на основі вебсайтів музеїв

Аналіз регіональних музеїв України показав, що цифрова активність цих інституцій значно варіює залежно від технічних, фінансових та кадрових можливостей. Найбільш розвиненим виявився вебсайт Одеського національного художнього музею, який демонструє сучасний дизайн, інформативність і високу динаміку оновлень. Помірний рівень цифрової присутності має Дніпровський національний історичний музей. Харківський художній музей і Полтавський краєзнавчий музей потребують модернізації, розширення мультимедійних матеріалів та створення цифрових каталогів. Порівняння дозволяє визначити, що регіональні музеї загалом значно відстають від національних за рівнем інтерактивності та цифрових сервісів, що формує важливий вектор для подальших рекомендацій у Розділі 3.

2.3. Візуальна репрезентація культурної спадщини: онлайн-виставки, 3D-тури, інтерактивні сервіси

Візуальна репрезентація культурної спадщини в цифровому середовищі є ключовим інструментом формування сучасного музейного досвіду та залучення широкої аудиторії. Результати аналізу сайтів національних та регіональних музеїв України свідчать про нерівномірний рівень розвитку таких форматів, що зумовлює необхідність розглянути їх детальніше. Онлайн-виставки, 3D-тури та інтерактивні сервіси формують основу цифрової комунікації музеїв і значною мірою визначають ефективність представлення колекцій у віртуальному просторі.

Онлайн-виставки, як показав аналіз, є одним із найпоширеніших інструментів серед провідних національних музеїв. Найповніше вони реалізовані на вебсайтах Національного музею Голодомору-геноциду та Мистецького арсеналу, де представлено тематичні мультимедійні проєкти, що доповнюються відеоматеріалами, інтерактивними картами та документальними архівами. Національний художній музей України також пропонує онлайн-перегляди виставок, що дозволяє дистанційно знайомитися з мистецькими проєктами. Натомість Національний музей історії України містить окремі цифрові виставки, однак їх кількість є обмеженою. Серед регіональних музеїв онлайн-виставки представлені нерівномірно: Одеський художній музей демонструє достатню активність у цьому напрямі, тоді як Харківський художній музей і Полтавський краєзнавчий музей лише частково використовують цей формат або взагалі не мають подібних проєктів.

Наприклад, показовим прикладом якісної візуальної репрезентації є відеотур «Visit us online» Національного музею Голодомору-геноциду, що поєднує документальні матеріали, огляд експозицій та коментарі екскурсовода. Цей формат дає змогу користувачеві зануритися у простір музею дистанційно,

переглянути зали, експонати та архівні свідчення, що супроводжуються поясненнями й історичним контекстом. Відеотур доповнює інші мультимедійні онлайн-проекти музею та підсилює емоційний ефект сприйняття, забезпечуючи доступ до меморіальної експозиції навіть для тих, хто не має можливості відвідати музей фізично (рис. 2.11).

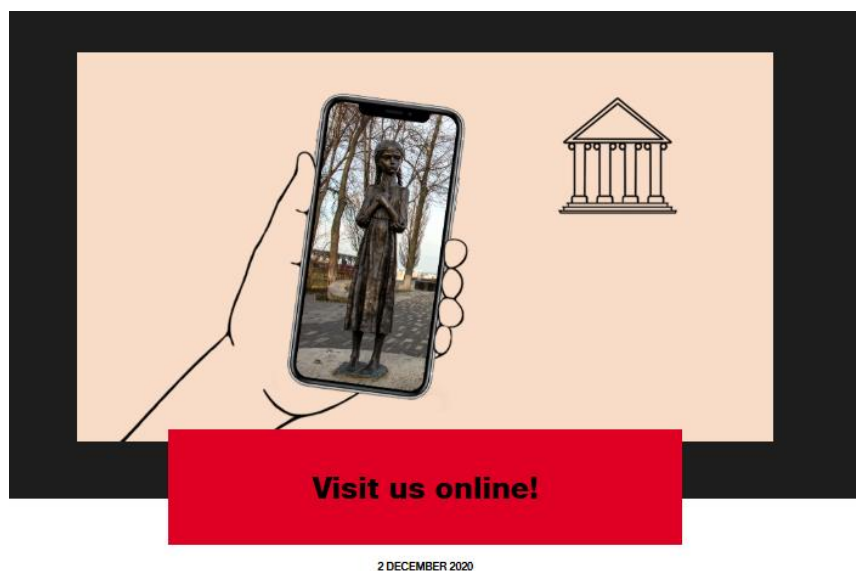

Рис. 2.11. Приклад онлайн-виставок на вебсайті Національного музею Голодомору-геноциду³⁴

3D-тури є більш технологічно складним інструментом, і саме тому їхня наявність суттєво відрізняється між національними та регіональними музеями. Найбільш розвинені 3D-тури представлені в Мистецькому арсеналі та Музеї Голодомору-геноциду, де можна здійснювати повноцінну віртуальну прогулянку залами та територією меморіального комплексу (рис. 2.12). У Національному музеї історії України 3D-тури наявні, але охоплюють лише окремі експозиції, що обмежує обсяг доступного віртуального простору. Водночас серед регіональних музеїв лише Дніпровський національний історичний музей має частково реалізовані 3D-екскурсії, тоді як більшість інших інституцій цього формату не використовують через технічні або фінансові обмеження. Таким чином, 3D-тури наразі є індикатором цифрової зрілості та технічної спроможності музею.

³⁴ Екскурсія Музеєм онлайн + спілкування з гідом. URL: <https://holodomormuseum.org.ua/en/osvitnije/visit-us-online/> (дата звернення: 07.12.2025)

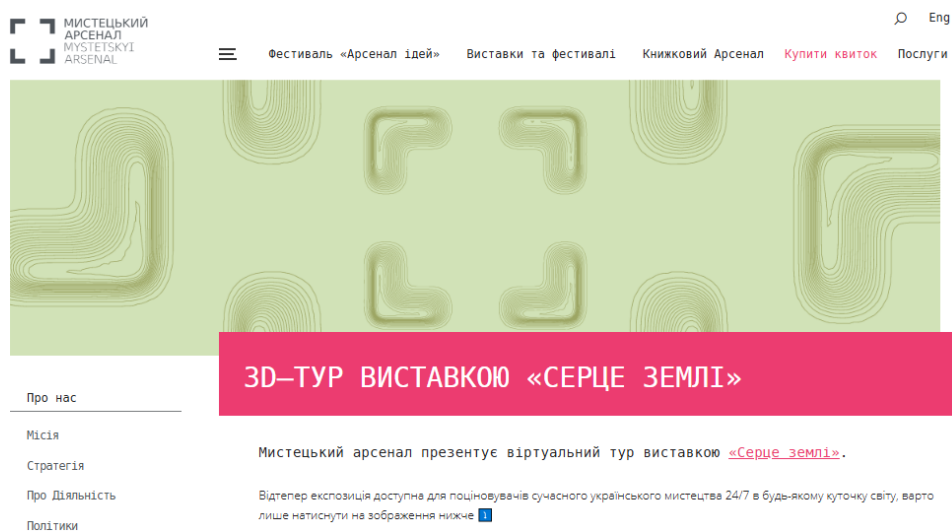

Рис. 2.12. Приклад 3D-туру на вебсайті Мистецького арсеналу³⁵

Віртуальний 3D-тур виставкою «Серце землі» на сайті Мистецького арсеналу дає змогу відвідувачам у будь-який час та з будь-якого куточка світу «прогулятися» трьома залами експозиції та вхідною зоною, ознайомитися з живописом, фотографією, відео, скульптурою, графікою та інсталяціями, представленими 16 українськими митцями та мисткинями. Під час туру користувач має змогу не лише переглядати візуальний контент, а й читати англійські та українські описи концепції кожної зали та окремих творів, що формує глибше художнє сприйняття та розуміння тематики виставки —

³⁵ Мистецький арсенал презентує віртуальний тур виставкою «Серце землі». URL: <https://artarsenal.in.ua/povidomlennya/3d-tur-vystavkoyu-sertse-zemli/> (дата звернення: 07.12.2025).

взаємозв'язків між землею, людиною та продовольством, питаннями екології, пам'яті та ідентичності³⁶.

Інтерактивні сервіси формують третій важливий напрям репрезентації культурної спадщини. За результатами аналізу, найбільш розвинені інтерактивні можливості мають Мистецький арсенал та Музей Голодомору: користувачі можуть не лише переглядати матеріали, але й взаємодіяти з ними через інтерактивні карти, цифрові архіви, мультимедійні гіді, сторінки пам'яті, онлайн-реєстрацію на події та інтегровані платформи для підтримки музею. НХМУ також забезпечує зручний функціонал для перегляду творів, підписки на новини та доступу до онлайн-магазину. Натомість регіональні музеї демонструють значно менший рівень інтерактивності: найбільш активним є Одеський національний художній музей, тоді як Харківський художній музей та Полтавський краєзнавчий музей використовують переважно базові інформаційні функції без розширених інтерактивних інструментів.

Отже, аналіз засвідчує, що візуальна репрезентація культурної спадщини у вигляді онлайн-виставок, 3D-турів та інтерактивних сервісів формується неоднорідно: національні музеї демонструють значно вищий рівень розвитку цифрових форматів порівняно з регіональними. Проте навіть базові форми інтерактивності суттєво розширюють можливості комунікації музею з аудиторією, підвищують доступність спадщини та створюють нові моделі залучення відвідувачів. Цифрова репрезентація стає не лише інструментом інформування, але й важливою складовою культурної політики, що визначає конкурентоспроможність музеїв у сучасному глобальному інформаційному просторі.

³⁶ Мистецький арсенал презентує віртуальний тур виставкою «Серце землі». URL: <https://artarsenal.in.ua/povidomlennya/3d-tur-vystavkoyu-sertse-zemli/> (дата звернення: 07.12.2025).

Висновки до Розділу 2

Аналіз інформативності та візуальної репрезентації музейних вебсайтів України показав суттєві відмінності між національними та регіональними інституціями. Національні музеї загалом демонструють вищий рівень цифрової зрілості: вони мають продуману структуру сайтів, розвинені онлайн-виставки, мультимедійні матеріали та інтерактивні сервіси. Найбільш технологічно оснащеними є Національний музей Голодомору-геноциду та Мистецький арсенал, які поєднують якісний контент, сучасний дизайн і 3D-тури. Водночас окремі музеї, як-от Національний музей України, потребують оновлення дизайну, розширення цифрових каталогів та посилення візуальної комунікації.

Регіональні музеї демонструють значно нижчий рівень цифрової присутності, що зумовлено ресурсними та технічними обмеженнями. Найбільш активним у використанні цифрових форматів виявився Одеський національний художній музей, тоді як Харківський художній, Полтавський краєзнавчий та частково Дніпровський історичний музеї пропонують лише базовий інформаційний контент із мінімальними інтерактивними можливостями. Загалом результати дослідження свідчать про нерівномірний розвиток цифрової музейної сфери та визначають потребу в модернізації вебресурсів, розширенні мультимедійних сервісів і створенні доступних онлайн-колекцій, що стане основою для рекомендацій у Розділі 3.

РОЗДІЛ 3

ПРАКТИЧНІ АСПЕКТИ ДОСЛІДЖЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ ВЕБСАЙТІВ МУЗЕЇВ У ПОПУЛЯРИЗАЦІЇ КУЛЬТУРНОЇ СПАДЩИНИ

3.1. Методика аналізу ефективності музейних вебресурсів

Оцінювання ефективності вебсайтів музейних установ потребує застосування комплексної методики, яка дозволяє розглядати цифровий ресурс як багатовимірну інформаційно-комунікаційну систему. Музейний сайт сьогодні виконує не лише функцію цифрової вітрини, але й стає інструментом просвітництва, засобом популяризації культурної спадщини, платформою для взаємодії з аудиторією та складовою стратегічної музейної комунікації. Тому методика аналізу має охоплювати як змістові, так і візуальні, комунікаційні та технічні характеристики вебресурсу. У межах дослідження застосовано комбінований підхід, який поєднує контент-аналіз, елементи UX/UI-аналізу, порівняльний аналіз і системний підхід до оцінювання цифрових ресурсів музеїв.

Насамперед визначено критерії, за якими здійснюється аналіз ефективності музейних вебсайтів. Вони спираються на сучасні вимоги цифрової культурної комунікації та практики провідних міжнародних інституцій, зокрема Europeana, ICOM і цифрових музейних платформ. До основних критеріїв віднесено: структуру та навігацію сайту, інформативність контенту, якість цифрової репрезентації колекцій, наявність і рівень розробки онлайн-виставок та 3D-турів, мультимедійність, інтерактивність, інклюзивність дизайну, актуальність оновлень, а також загальний користувацький досвід (UX/UI) і доступність сервісів для відвідувача. Вибір цих критеріїв зумовлений тим, що саме вони визначають здатність вебсайту виконувати інформаційні, просвітницькі та комунікаційні функції, формувати позитивний імідж музею і забезпечувати доступ до культурної спадщини у цифровому середовищі (рис. 3.1).

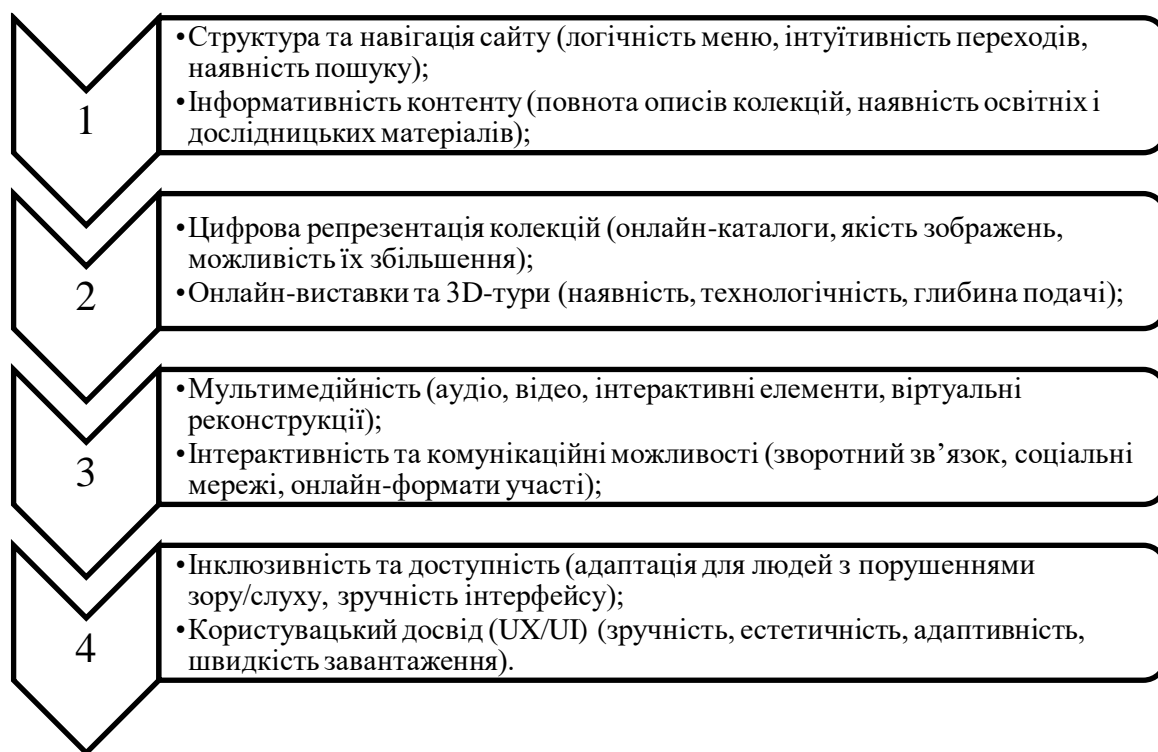

Рис. 3.1. Основні критерії оцінювання ефективності музейних вебсайтів
Джерело: розроблено автором самостійно.

Критерій структури та навігації передбачає оцінювання логічності меню, зрозумілості переходів між розділами, наявності пошукових інструментів і легкості доступу до ключових сторінок. Важливо, щоб меню було інтуїтивно зрозумілим для користувача різного рівня цифрової компетентності, а ключові розділи (колекції, виставки, події, освіта) були представлені чітко та доступно. Критерій інформативності охоплює глибину описів колекцій, повноту фактичних даних, наявність історичних контекстів, освітніх матеріалів, дослідницьких розділів, новин та актуальних оголошень. Інформативність визначає, наскільки вебсайт справді виконує роль джерела знань про музей.

Особливе значення має цифрова репрезентація колекцій, яка включає наявність онлайн-каталогів, якість фотографій експонатів, можливість збільшення зображень, використання мультимедійних елементів (аудіогід, відеоогляди), а також доступність структурованої інформації. Цей критерій безпосередньо впливає на виконання музеєм освітньої та просвітницької місії, а також визначає рівень відкритості фондів. Окремо аналізується наявність

онлайн-виставок і 3D-турів, що є ключовими інструментами сучасної цифрової музейної комунікації. Вони дозволяють користувачам взаємодіяти з експозиціями дистанційно, розширюють доступ до культурної спадщини та формують новий формат культурного досвіду.

Критерій мультимедійності включає оцінку використання відео- та аудіоматеріалів, інтерактивних карт, віртуальних реконструкцій, гіперпосилань, а також інструментів гейміфікації. Мультимедійний компонент визначає динамічність сайту та його здатність залучати різні групи користувачів. Інтерактивність охоплює наявність форм зворотного зв'язку, онлайн-опитувань, можливостей коментування, цифрових освітніх матеріалів, а також інтеграцію із соціальними мережами. Чим більше можливостей для взаємодії, тим активніше сайт виконує комунікативну функцію.

Критерій інклюзивності передбачає оцінювання адаптації сайту для людей з порушеннями зору та слуху (контрастність шрифтів, наявність альтернативних текстів, субтитрів, доступної навігації). Інклюзивний вебресурс відображає соціальну відповідальність музею та відповідає принципам цифрової доступності. Також до методики включено аналіз актуальності оновлень, що дозволяє оцінити інформаційну «живість» сайту: регулярність новин, подій, повідомлень, оновлення колекцій.

Для комплексності оцінювання застосовано також елементи UX/UI-аналізу, які дозволяють визначити зручність користування сайтом, читабельність текстів, адаптацію під мобільні пристрої, швидкість завантаження сторінок та загальну естетичність візуальних рішень. Елементи UX/UI суттєво впливають на поведінку користувачів і визначають, чи залишиться відвідувач на сайті та чи повернеться знову.

Методика передбачає кілька етапів дослідження. На першому етапі здійснено добір музейних установ, що репрезентують різні регіони України та різні типи музеїв – історичні, мистецькі, меморіальні. На другому етапі проведено структурний аналіз сайтів, під час якого вивчено логіку побудови меню та організацію інформації. Третій етап охоплює контент-аналіз текстових

матеріалів – оцінювання інформативності, стилю викладу, наукової та просвітницької глибини. Четвертий етап присвячено візуально-аналітичному дослідженню, що включає оцінку дизайну, мультимедійності, якості зображень та інтерактивних елементів. На п'ятому етапі здійснено порівняльний аналіз, який дозволив узагальнити результати та виявити спільні тенденції і відмінності між сайтами національних і регіональних музеїв (рис. 3.2).

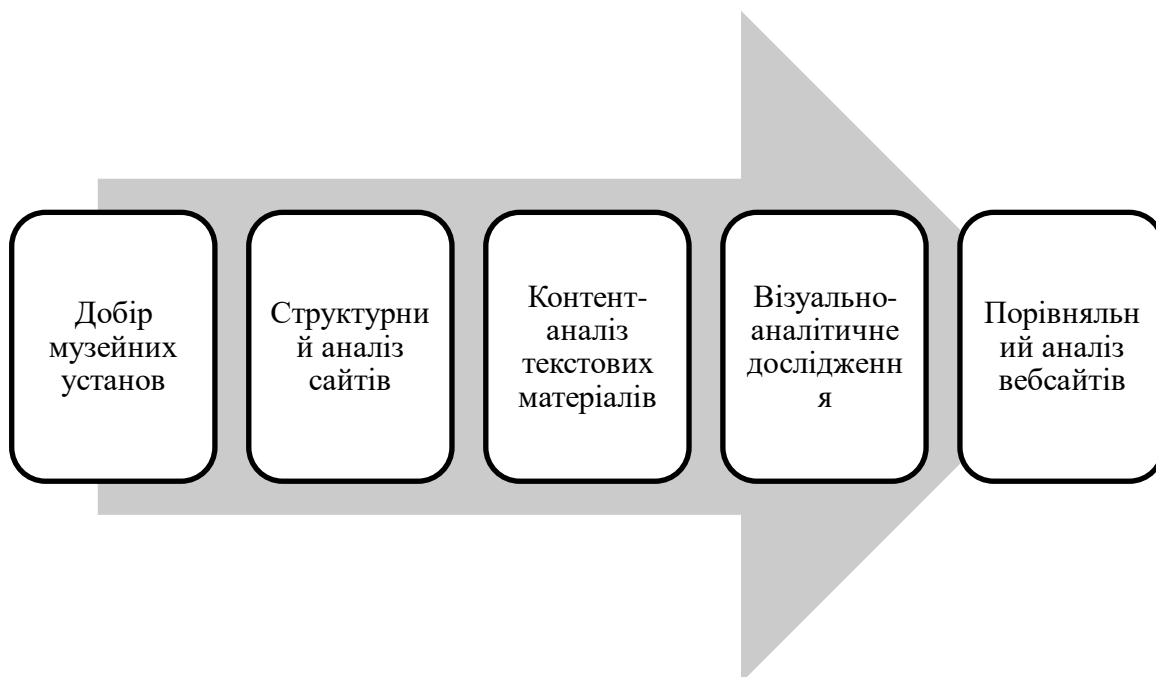

Рис. 3.2. Етапи дослідження

Джерело: розроблено автором самостійно.

Отже, розроблена методика дозволяє комплексно та всебічно оцінити ефективність музейних вебресурсів, враховуючи їхні інформаційні, візуальні, інтерактивні, технічні та комунікаційні параметри. Такий підхід забезпечує можливість формування об'єктивних висновків про рівень цифрової зрілості музеїв та створює підґрунтя для вироблення рекомендацій щодо подальшого вдосконалення їхніх вебсайтів у контексті популяризації культурної спадщини.

3.2. Результати контент-аналізу сайтів національних і регіональних музеїв України

Результати проведеного контент-аналізу продемонстрували суттєву диференціацію рівня цифрової присутності українських музеїв, а також виявили низку тенденцій, спільних проблем і характерних переваг вебресурсів національного та регіонального рівнів. Узагальнення отриманих даних дозволило оцінити, наскільки музейні вебсайти відповідають сучасним вимогам інформаційної прозорості, візуальної репрезентації культурної спадщини, інтерактивності й комунікаційної ефективності.

Проведений аналіз сайтів національних музеїв засвідчив їх значно вищий рівень структурованості, продуманості навігації та професійності контенту. Такі інституції, як Національний художній музей України, Національний музей історії України, Музей Голодомору та Мистецький арсенал, демонструють комплексний підхід до цифрової комунікації: їхні сайти містять розгорнуті розділи про колекції, регулярні новини, науково-освітні матеріали, мультимедійні проекти та інтерактивні формати. Цифрові каталоги представлені повніше, а якість фотографій і доступних онлайн-виставок на порядок вища, ніж у більшості регіональних музеїв. Значний внесок у сприйняття цих вебсайтів робить якісний UX/UI-дизайн: адаптивність, велика кількість візуальних матеріалів, зручне меню та логічна структура сприяють комфортному користувацькому досвіду. Національні музеї значно активніше використовують мультимедіа – відеолекції, подкасти, віртуальні екскурсії, елементи інтерактивності, що підвищує їхню сучасність та доступність для різних категорій аудиторій.

Водночас аналіз сайтів регіональних музеїв засвідчив істотно неоднорідний рівень цифрової репрезентації. Частина інституцій, таких як Одеський національний художній музей чи Харківський художній музей, демонструють достатньо високий рівень інформативності та дизайн-рішень, однак інші вебресурси мають обмежені можливості: неповні або зовсім відсутні

цифрові каталоги, статичний дизайн, мінімальну кількість якісних фотографій, відсутність мультимедійних матеріалів. Нерідко спостерігається фрагментарність подачі інформації, відсутність структурованих розділів для колекцій, слабка репрезентація освітньої діяльності та несистемне оновлення новин. Більшість регіональних сайтів не містять онлайн-виставок, а віртуальні тури, якщо й представлені, мають невисоку технологічну якість. Така ситуація відображає обмежені технічні та фінансові можливості регіональних музеїв, а також відсутність уніфікованих стандартів цифрової комунікації.

Порівняння національних і регіональних вебресурсів засвідчує, що ключовою відмінністю є ступінь відкритості колекцій. Національні музеї впроваджують електронні каталоги, використовують високоякісні зображення, забезпечують контекстуалізацію експонатів. У регіональних музеїв цифрова репрезентація фондів часто обмежується короткими описами або галереями фотографій невисокої якості. Водночас саме відкритість колекцій є важливим критерієм прозорості та освітнього потенціалу музею в сучасному цифровому середовищі (рис. 3.3).

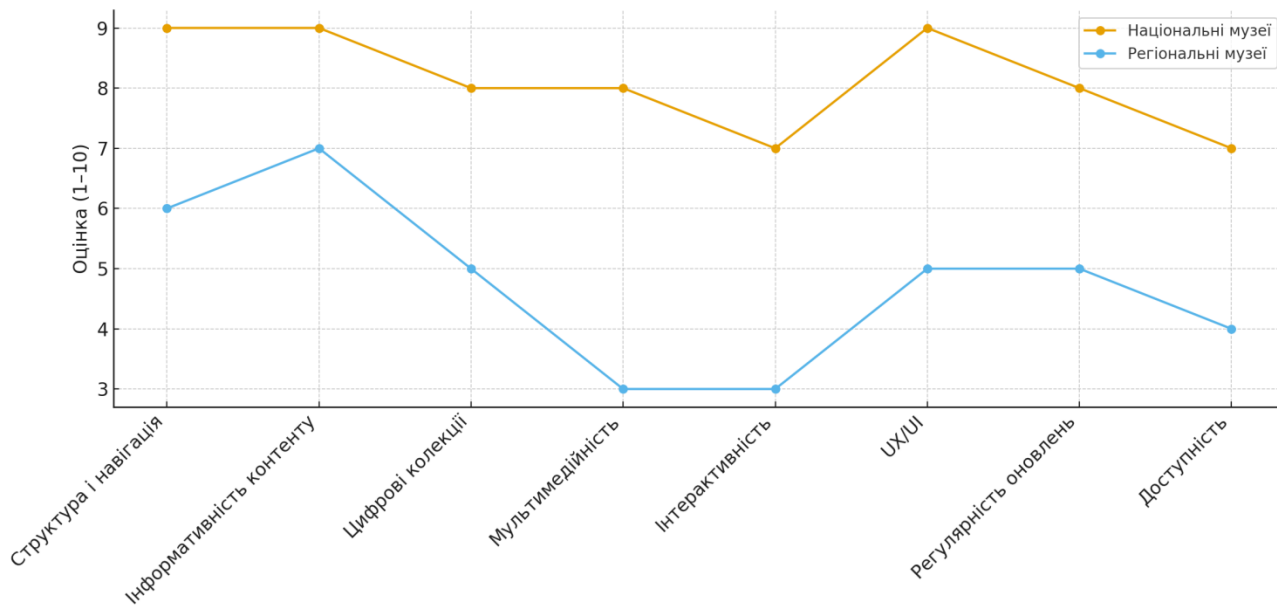

Рис. 3.3. Результати контент-аналізу сайтів національних і регіональних музеїв України

Джерело: розроблено автором самостійно.

Також суттєво відрізняється рівень візуальної комунікації: національні музеї застосовують модерний дизайн, використовують інтерактивні елементи, а візуальна структура їхніх вебресурсів відповідає міжнародним практикам. Регіональні ресурси часто демонструють застарілу стилістику, перевантаженість текстом або, навпаки, брак інформації на ключових сторінках. Частина сайтів не адаптована під мобільні пристрої, що погіршує доступність для аудиторії.

Аналіз інтерактивності також виявив помітні відмінності. Національні музеї пропонують онлайн-квитки, форми підтримки, інтеграцію з соціальними мережами, можливість взаємодії з мультимедійним контентом. Для регіональних інституцій інтерактивні сервіси є радше винятком, ніж нормою. У багатьох вебресурсах відсутні засоби зворотного зв'язку, освітні інтерактиви чи будь-які елементи, що стимулюють залученість користувача.

Важливо зазначити, що контент-аналіз виявив і позитивні тенденції. Навіть за умов обмежених ресурсів, частина регіональних музеїв поступово модернізує свої платформи, зокрема оновлює дизайн, активно веде новинні розділи або впроваджує окремі освітні ініціативи онлайн. Це свідчить про наявність потенціалу для подальшої цифрової трансформації за наявності відповідної підтримки та методичних рекомендацій. Для наочності отриманих результатів узагальнимо показники контент-аналізу в порівняльній таблиці 3.1:

Таблиця 3.1

Таблиця узагальнених оцінок

Критерій	Національні музеї	Регіональні музеї
Структура та навігація	9	6
Інформативність контенту	9	7
Цифрові колекції	8	5
Мультимедійність	8	3
Інтерактивність	7	3
UX/UI	9	5
Регулярність оновлень	8	5
Доступність	7	4

Джерело: розроблено автором самостійно.

Додатково проведений UX/UI-аналіз вебсайтів дозволив з'ясувати, наскільки зручною та візуально привабливою є взаємодія користувачів із цифровими ресурсами музеїв. Національні музеї продемонстрували високий рівень UX-показників: логічну побудову сторінок, сучасну типографіку, адаптивність до мобільних пристроїв, чітку структуру блоків та узгоджену візуальну стилістику. Це забезпечує комфортне користування сайтом і сприяє довшій взаємодії відвідувачів із контентом. На більшості регіональних сайтів виявлено типові UX/UI-проблеми – перевантаженість текстом, застарілу стилістику, нерівномірність шрифтів, низьку якість візуальних матеріалів та відсутність мобільної оптимізації. Такі недоліки ускладнюють навігацію та знижують рівень залученості аудиторії. Водночас кілька регіональних музеїв демонструють позитивні зрушення у напрямі оновлення візуального стилю, що свідчить про поступову модернізацію цифрових ресурсів. Для узагальнення результатів проведеного UX/UI-аналізу вебсайтів музеїв наведемо порівняльну таблицю основних показників (табл. 3.2):

Таблиця 3.2

Порівняльні результати UX/UI-аналізу вебсайтів музеїв

Показник UX/UI	Національні музеї	Регіональні музеї
Мобільна адаптивність	Висока: коректне відображення на смартфонах, швидке завантаження сторінок.	Нерідко відсутня або частково реалізована; повільна робота на мобільних.
Логічність та зручність навігації	Чітка структура меню, продумана архітектура сторінок.	Навігація часто перевантажена або нелогічна, складні переходи.
Читабельність текстів	Оптимальні розміри шрифтів, вирівнювання, контрастність.	Тексти дрібні, нерівномірні або з низьким контрастом.
Якість візуального оформлення	Сучасний дизайн, узгоджені кольори та стилістика.	Застарілий дизайн, випадкове поєднання кольорів, низька якість зображень.
Структурованість контенту	Матеріали подані блоками, чіткі візуальні акценти.	Часто хаотичне розміщення, відсутність візуальної ієрархії.
Інтерактивні елементи інтерфейсу	Наявні кнопки, анімації, інтерактивні блоки, форми взаємодії.	Переважно відсутні або базові.

Єдність стилю (UI consistency)	Висока: шрифти, кольори та іконки узгоджені	Низька: елементи різного стилю, візуальна неоднорідність.
--------------------------------	---	---

Джерело: розроблено автором самостійно.

Узагальнюючи результати контент-аналізу, можна зробити висновок, що цифрові практики національних музеїв характеризуються комплексністю, високою якістю подачі матеріалу та відповідністю сучасним міжнародним тенденціям музейної комунікації. Натомість регіональні музеї демонструють переважно базовий рівень цифрової присутності, обмежену мультимедійність та недостатню візуальну репрезентацію фондів. Така різниця актуалізує потребу у виробленні загальних стандартів цифрової музейної комунікації та у посиленні підтримки регіональних інституцій у сфері цифровізації. Результати аналізу становлять важливе підґрунтя для формування рекомендацій щодо підвищення ефективності онлайн-популяризації культурної спадщини, які розглядаються у наступному підрозділі.

3.3. Шляхи підвищення ефективності онлайн-популяризації культурної спадщини

Підвищення ефективності онлайн-популяризації культурної спадщини вимагає системного підходу, що враховує як сучасні тенденції цифрових комунікацій, так і специфіку функціонування українських музейних інституцій у різних регіонах. Результати контент-аналізу засвідчили значну нерівномірність цифрового розвитку музеїв, що обумовлює потребу у формуванні комплексної стратегії цифровізації. На нашу думку, одним із ключових напрямів удосконалення є підвищення якості структури та навігації вебсайтів. Погоджуємось з думкою науковців у тому, що музейні ресурси повинні забезпечувати інтуїтивно зрозумілий доступ до основних розділів, містити чітко організоване меню, логічну архітектуру сторінок та професійно оформлений

контент³⁷. Така структурна оптимізація дозволить суттєво підвищити зручність користування сайтом і сприятиме збільшенню аудиторії.

Важливим напрямом є розширення інформативності та глибини контенту. Музейні сайти мають перетворюватися на повноцінні освітні та просвітницькі платформи, що містять не лише опис експозицій, але й історичні контексти, наукові статті, віртуальні каталоги, тематичні добірки, онлайн-курси, блоги кураторів та матеріали для дослідників³⁸. Запровадження таких функціональних блоків забезпечує більш глибоке занурення користувача у культурну спадщину та сприяє підвищенню ролі музею як провідного інформаційно-комунікаційного центру.

Особливої уваги потребує цифрова репрезентація колекцій, яка має стати пріоритетом для музеїв усіх рівнів. Створення повноцінних електронних каталогів, забезпечення високої якості зображень, додавання можливості їх збільшення та озвучення, а також систематичне оновлення бази експонатів дозволяють реалізувати принцип прозорості фондів та значно розширити доступ до культурних цінностей³⁹. Важливим кроком є впровадження міжнародних стандартів метаданих (Dublin Core, Europeana Data Model), що підвищить сумісність українських музейних ресурсів із глобальними платформами⁴⁰.

Суттєвий потенціал для популяризації спадщини має розвиток мультимедійних форматів. Сучасний відвідувач очікує насиченого, емоційно залученого цифрового досвіду, тому музеям необхідно активніше впроваджувати відеолекції, подкасти, 3D-моделі, інтерактивні карти, анімації, віртуальні реконструкції та розширені онлайн-виставки. Створення

³⁷ Гололобов С., Антонова Л. Реалізація державної політики цифрового розвитку у сфері музейної справи: виклики та перспективи. Аспекти публічного управління. 2023. Том 11. №3. С. 50-56. URL: <https://aspects.org.ua/index.php/journal/article/download/1014/993/> (дата звернення: 07.12.2025).

³⁸ Цифрова трансформація музеїв: як онлайн-платформи відкривають спадщину України світові. URL: <https://museum.mcsc.gov.ua/blog/tsyfrova-transformatsiia-muzeiv-iak-onlain-platfomy-vidkryvaiut-spadshchynu-ukrainy-svitovi> (дата звернення: 08.12.2025).

³⁹ Правові аспекти оцифрування музейних колекцій: новий мануал від IP офісу. URL: <https://nipo.gov.ua/otsyfruvannia-muzejnykh-kolektsii-manual/> (дата звернення: 08.12.2025).

⁴⁰ Коцюбівська К., Тимошенко О., Василевський А. Інструменти штучного інтелекту для збереження та популяризації культурної спадщини. Цифрова платформа: інформаційні технології в соціокультурній сфері. 2024. №7(2). С. 275–282. URL: <http://infotech-soccult.knukim.edu.ua/article/view/317736> (дата звернення: 07.12.2025).

мультимедійного контенту не лише підвищує привабливість вебсайту, але й сприяє формуванню нових освітніх підходів – від візуального навчання до імерсивних форматів взаємодії із спадщиною.

Як зазначає Т. О. Горбул, інтерактивність є однією з найважливіших характеристик сучасних цифрових ресурсів, тому музеям доцільно впроваджувати механізми активної взаємодії з користувачами⁴¹. На нашу думку, такими інструментами можуть стати онлайн-форми для зворотного зв'язку, інтерактивні тести з історії та мистецтва, квести для молоді, коментування віртуальних експозицій, електронні форми участі у волонтерських чи партнерських програмах, а також інтеграція з соціальними мережами. Ці можливості стимулюють користувача не лише переглядати інформацію, а й долучатися до життя музею, формуючи цифрову спільноту навколо культурної спадщини.

Ще одним ключовим напрямом удосконалення є підвищення рівня інклюзивності та доступності музейних сайтів⁴². Це передбачає адаптацію ресурсів для людей з порушеннями зору та слуху, забезпечення контрастності дизайну, використання альтернативних текстів до зображень, дублювання відеоматеріалів субтитрами та створення навігаційних рішень для людей з різним рівнем цифрової грамотності. Інклюзивний вебресурс сприяє усвідомленню музею як відкритої та соціально відповідальної інституції.

Важливо також підвищити технічну якість сайту, зокрема оптимізувати мобільну версію, пришвидшити завантаження сторінок, покращити читабельність текстів та адаптувати дизайн до сучасних UX/UI-стандартів. Більшість користувачів взаємодіють із сайтом через смартфони, тому мобільна оптимізація є ключовим чинником цифрової ефективності. Вважаємо, що

⁴¹ Горбул Т. О. Діджиталізація культурної спадщини в контексті соціокультурних трансформацій XXI століття: дис. на здобуття ступеня доктора філософії за спеціальністю 034 – Культурологія. Національна академія керівних кадрів культури і мистецтв, Міністерство культури та інформаційної політики України, Київ, 2024. 259 с. URL: https://elib.nakkkim.edu.ua/bitstream/handle/123456789/5483/%D0%93%D0%BE%D1%80%D0%B1%D1%83%D0%BB_%D0%94%D0%B8%D1%81%D0%B5%D1%80.pdf?sequence=1&isAllowed=y (дата звернення: 08.12.2025).

⁴² Інклюзивні музейні практики в Європі та перспективи для України: ініціативи, виклики та розвиток культурної різноманітності. URL: <https://medialeague.com.ua/inklyuzyvni-muzejni-praktyky-kulturnoyi-riznomanitnosti/> (дата звернення: 08.12.2025).

додатковою перевагою стане впровадження SEO-оптимізації, що збільшить видимість музейних ресурсів у пошукових системах та приверне увагу потенційних відвідувачів.

На нашу думку, підсилити цифрову присутність музейних установ також можуть партнерські проекти та інтеграція з міжнародними платформами, такими як Europeana або Google Arts & Culture. Така взаємодія не лише підвищує рівень довіри до музею, а й відкриває можливість представити українську культурну спадщину світовій аудиторії. Для регіональних музеїв особливо важливими є співпраця з університетами, локальними громадами та IT-ініціативами, що дозволить розширити ресурсну базу та забезпечити технічну підтримку цифрових проектів.

Таким чином, можна стверджувати, що підвищення ефективності онлайн-популяризації культурної спадщини потребує комплексного підходу, що поєднує технічні, організаційні та освітні рішення. Від модернізації структури вебсайту до створення мультимедійних форматів і зміцнення партнерських зв'язків – кожен із цих напрямів є важливим кроком до формування сучасного, доступного та впливового цифрового культурного середовища. Реалізація запропонованих шляхів сприятиме посиленню ролі музеїв у суспільстві, підвищенню їхньої видимості та формуванню стійкого інтересу до культурної спадщини України в цифрову епоху.

Висновки до Розділу 3

У третьому розділі було обґрунтовано й застосовано комплексну методику аналізу ефективності музейних вебресурсів, яка охоплює структурні, інформаційні, візуальні, технічні та комунікаційні параметри сайтів. Запропонований підхід, що поєднує контент-аналіз, UX/UI-оцінювання, вивчення мультимедійних можливостей та інклюзивності, дозволив всебічно оцінити рівень цифрової зрілості музейних установ. Визначені критерії продемонстрували свою результативність у виокремленні сильних та слабких

сторін музейних вебресурсів, а послідовні етапи дослідження забезпечили цілісність та об'єктивність отриманих висновків.

Результати контент-аналізу засвідчили суттєву нерівномірність цифрової присутності між національними та регіональними музеями: перші демонструють високий рівень структурованості, інформативності, мультимедійності та інтерактивності, тоді як більшість регіональних сайтів залишаються на базовому рівні розвитку. Виявлені відмінності дали можливість сформулювати конкретні шляхи підвищення ефективності онлайн-популяризації культурної спадщини, серед яких модернізація структури вебсайтів, розширення цифрових каталогів, активніше впровадження мультимедіа, підвищення інклюзивності, розвиток партнерств та інтеграція з міжнародними цифровими платформами. Реалізація цих рекомендацій створює підґрунтя для посилення ролі музеїв у цифровому середовищі та розширення доступу до культурної спадщини України.

ВИСНОВКИ

Проведене дослідження дозволило комплексно розкрити особливості вебсайтів музеїв як інструментів цифрової популяризації культурної спадщини, а також оцінити їхню ефективність у сучасному інформаційному середовищі. Відповідно до поставленої мети було проаналізовано, наскільки вебресурси національних та регіональних музеїв України виконують інформаційну, просвітницьку, репрезентативну та комунікаційну функції. Дослідження показало, що музейні вебсайти формують нову модель культурної комунікації, яка забезпечує доступність культурних цінностей широкому колу користувачів та виступає важливим елементом розвитку цифрового суспільства.

Розв'язання першого завдання – визначення наукового стану вивчення проблеми цифрової репрезентації культурної спадщини – підтвердило, що тема інтенсивно розвивається у світовій та українській гуманітаристиці. У міжнародних дослідженнях акцентовано на інтеграції цифрових технологій, мультимедійних форматів і стандартів доступності, а в українських – на необхідності забезпечення відкритості фондів, створення електронних каталогів та розбудови цифрових музейних платформ. Виявлено також певний брак комплексних робіт, які розглядають музейні сайти як специфічний тип інформаційно-комунікаційних ресурсів – прогалину, яку частково заповнює дане дослідження.

Аналіз підтвердив, що вебресурси виконують багатовимірні функції: інформаційну, освітню, репрезентативну, комунікаційну, маркетингову, аналітичну та інклюзивну. Музейні сайти стали не лише цифровими вітринами, а й повноцінними платформами взаємодії, навчання та підтримки культурної пам'яті. Особливе значення має інтерактивність, мультимедійність і адаптивність, що визначають якість користувацького досвіду та залученість аудиторії.

Нами було визначено методи, джерела та нормативно-правову базу дослідження. Застосування структурно-логічного аналізу, порівняльного методу,

контент-аналізу, системного й візуального підходів забезпечило цілісність оцінювання музейних вебресурсів. Нормативна база ЮНЕСКО, ICOM, українського законодавства про культуру та охорону спадщини дала змогу визначити, наскільки вебсайти відповідають міжнародним стандартам відкритості, доступності та достовірності цифрових матеріалів.

Аналіз сайтів національних та регіональних музеїв дозволив встановити суттєві відмінності між ними. Сайти національних музеїв характеризуються більшою структурованістю, глибшою інформативністю, сучасним дизайном, наявністю цифрових каталогів, мультимедійних матеріалів і продуманим UX/UI. Водночас значна частина регіональних вебресурсів має фрагментарний характер, обмежений обсяг цифрових колекцій, застарілі елементи дизайну та низький рівень інтерактивності. Здатність музейних сайтів забезпечувати високий рівень доступу до колекцій виявилася ключовим критерієм успішності цифрової комунікації.

Оцінювання рівня розвитку онлайн-виставок, 3D-турів та інтерактивних сервісів показало, що ці формати розвинені нерівномірно. Національні музеї частіше застосовують віртуальні тури, інтерактивні каталоги та мультимедійні проєкти, тоді як регіональні лише частково впроваджують подібні елементи. Онлайн-виставки виявилися важливим інструментом популяризації спадщини, однак у багатьох музеях вони потребують оновлення та технологічного вдосконалення.

Здійснення контент-аналізу підтвердило наявність суттєвого дисбалансу в цифровому розвитку музеїв. Виявлено, що найпроблемнішими аспектами залишаються низький рівень мультимедійності, відсутність повноцінних електронних каталогів, нерегулярність оновлень та недостатня адаптивність сайтів під мобільні пристрої. Результати аналізу лягли в основу напрацьованих рекомендацій щодо підвищення ефективності онлайн-популяризації культурної спадщини.

Формулювання шляхів удосконалення цифрової діяльності музеїв було реалізовано шляхом розроблення комплексу рекомендацій. Серед ключових

напрямів: модернізація структури та візуального дизайну, впровадження міжнародних стандартів метаданих, розвиток онлайн-виставок і 3D-турів, розширення електронних каталогів, покращення мобільної адаптивності, інтеграція мультимедійних форматів, активізація взаємодії з користувачем, підвищення інклюзивності, а також партнерство з цифровими платформами (Europeana, Google Arts & Culture). Запропоновані рекомендації спрямовані на формування сучасного, доступного та технічно якісного цифрового музейного середовища.

Узагальнюючи результати, можна зробити висновок, що поставленої мети дослідження досягнуто повністю. Проведено комплексний аналіз музейних вебсайтів, розкрито їхнє значення у популяризації культурної спадщини, виявлено основні особливості, проблеми та перспективи їхнього розвитку. Практичні рекомендації можуть бути використані музейними установами для модернізації вебресурсів і вдосконалення стратегій цифрової комунікації. Подальші дослідження доцільно спрямувати на аналіз користувацького досвіду, впливу соціальних медіа, штучного інтелекту та AR/VR-технологій на формування нових моделей презентації культурної спадщини онлайн.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Віртуальний музей української еміграції. Музей української діаспори. URL: <https://www.emigrant.hvylya.org> (дата звернення: 03.12.2025).
2. Вплив інтернету на культуру та мистецтво. URL: <https://fgritb.knukim.edu.ua/home/news/vplyv-internetu-na-kulturu-ta-mystetstvo.html> (дата звернення: 08.12.2025).
3. Гаврилюк С., Надольська В. Трансформація музейного світу у XXI ст.: міжнародний та український досвід. *Актуальні питання гуманітарних наук*. 2022. Вип 57. Том 1. С. 41-49. URL: https://www.aphn-journal.in.ua/archive/57_2022/part_1/5.pdf (дата звернення: 03.12.2025).
4. Гололобов С., Антонова Л. Реалізація державної політики цифрового розвитку у сфері музейної справи: виклики та перспективи. *Аспекти публічного управління*. 2023. Том 11. №3. С. 50-56. URL: <https://aspects.org.ua/index.php/journal/article/download/1014/993/> (дата звернення: 07.12.2025).
5. Гомотюк О., Кармаз М., Лебідь Т. Цифрові технології в презентації освітньо-культурної спадщини: досвід та перспективи застосування в музейній педагогіці. *Освіта. Інноватика. Практика*. 2025. Том 13. № 4. С. 15-22. <https://oip-journal.org/index.php/oip/article/download/528/383/1733> (дата звернення: 08.12.2025).
6. Горбул Т. О. Діджиталізація культурної спадщини в контексті соціокультурних трансформацій XXI століття: дис. на здобуття ступеня доктора філософії за спеціальністю 034 – Культурологія. Національна академія керівних кадрів культури і мистецтв, Міністерство культури та інформаційної політики України, Київ, 2024. 259 с. URL: https://elib.nakkim.edu.ua/bitstream/handle/123456789/5483/%D0%93%D0%BE%D1%80%D0%B1%D1%83%D0%BB_%D0%94%D0%B8%D1%81%D0%B5%D1%80.pdf?sequence=1&isAllowed=y (дата звернення: 08.12.2025).

7. Грінберг Л. Ф. Оцифрування документної спадщини архівів і бібліотек під час війни. *Інформація та соціум*. 2023. № 2. С. 78–80. URL: <https://jias.donnu.edu.ua/article/view/14601> (дата звернення: 02.12.2025).
8. Дніпровський національний історичний музей ім. Д. Яворницького. Офіційний сайт. URL: <https://www.museum.dp.ua/uk/> (дата звернення: 06.12.2025).
9. Добровольська В. В. Електронна бібліотека «Україніка» – унікальний інтегрований ресурс цифрової документальної спадщини. *Бібліотекознавство. Документознавство. Інформологія*. 2020. № 1. С. 79–87. URL: <http://journals.uran.ua/bdi/article/view/205424> (дата звернення: 02.12.2025).
10. Екскурсія Музеєм онлайн + спілкування з гідом. URL: <https://holodomormuseum.org.ua/en/osvitniye/visit-us-online/> (дата звернення: 07.12.2025).
11. Інклюзивні музейні практики в Європі та перспективи для України: ініціативи, виклики та розвиток культурної різноманітності. URL: <https://medialeague.com.ua/inklyuzyvni-muzejni-praktyky-kulturnoyi-riznomanitnosti/> (дата звернення: 08.12.2025).
12. Ключко Ю. Інструменти комунікації в контексті музеєзнавчих досліджень. *Питання культурології*. 2023. Вип. 42. С. 127–139. URL: <http://issues-culture-knukim.pp.ua/article/view/293766/286731> (дата звернення: 03.12.2025).
13. Комова О. Концептуальні засади державної політики в сфері музейної справи. *Вісник Київського національного лінгвістичного університету. Серія: Історія, економіка, філософія*. 2023. №28. С. 73-82. URL: <https://doi.org/10.32589/2412-9321.28.2023.280615> (дата звернення: 07.12.2025).
14. Коцюбівська К., Тимошенко О., Василевський А. Інструменти штучного інтелекту для збереження та популяризації культурної спадщини. Цифрова платформа: інформаційні технології в соціокультурній сфері. 2024. №7(2). С.

- 275–282. URL: <http://infotech-soccult.knukim.edu.ua/article/view/317736> (дата звернення: 07.12.2025).
15. Лебідь Т. П. Електронна культура: досягнення та вектори розвитку. *Бібліотекознавство. Документознавство. Інформологія*. 2023. № 4. С. 22–32. URL: https://bdi.com.ua/web/uploads/pdf/LS.RS.I %E2%84%964_2023_Lebid.pdf (дата звернення: 03.12.2025).
16. Лелик М. Б. Розвиток цифрової культури та діджиталізація музеїв: досвід упровадження та використання цифрових технологій музеями світу (оглядова довідка за матеріалами преси, інтернету та неопублікованими документами за 2017–2019 рр.). 2019. Вип. 3-4. С. 1-16. URL: https://nlu.org.ua/storage/files/Infocentr/Tematich_ogliadi/2019/muzei.pdf (дата звернення: 03.12.2025).
17. Логвіненко К. О. Цифрові фотоархіви як чинник збереження культурної спадщини й формування національної ідентичності в Україні. *Культурологічний альманах*. 2025. № 2. С. 426–431. URL: <https://almanac.npu.kiev.ua/index.php/almanac/article/view/645> (дата звернення: 03.12.2025).
18. Мамон В. Є. Цифрова репрезентація культурної спадщини як компонент підготовки фахівців у сфері культури в умовах євроінтеграції. *Матеріали наук. конф.* 2025. 7 с. URL: <https://www.researchgate.net/publication/396918555> (дата звернення: 03.12.2025).
19. Мистецький арсенал презентує віртуальний тур виставкою «Серце землі». URL: <https://artarsenal.in.ua/povidomlennya/3d-tur-vystavkoyu-sertse-zemli/> (дата звернення: 07.12.2025).
20. Мистецький арсенал. Офіційний сайт. URL: <https://artarsenal.in.ua/> (дата звернення: 06.12.2025).
21. Національний музей Голодомору-геноциду. Офіційний сайт. URL: <https://holodomormuseum.org.ua/> (дата звернення: 06.12.2025).

22. Національний музей історії України. Офіційний сайт. URL: <https://nmiu.org/> (дата звернення: 06.12.2025).
23. Національний художній музей України. Офіційний сайт. URL: <https://namu.ua/> (дата звернення: 06.12.2025).
24. Одеський національний художній музей. Офіційний сайт. URL: <https://www.ofam.ua/> (дата звернення: 06.12.2025).
25. Передерій І., Білан Н. Сучасна музейна комунікація в Україні та світі // *Бібліотекознавство*. 2018. URL: <https://journals.urau.ua/bdi/article/view/150365> (дата звернення: 03.12.2025).
26. Передерій І., Білан Н. Сучасна музейна комунікація в Україні та світі. *Бібліотекознавство*. 2018. №2. С. 72-79. URL: <https://journals.urau.ua/bdi/article/view/150365> (дата звернення: 03.12.2025).
27. Полтавський краєзнавчий музей ім. В. Кричевського. Офіційний сайт. URL: <http://pkm.poltava.ua/ua/> (дата звернення: 06.12.2025).
28. Правові аспекти оцифрування музейних колекцій: новий мануал від ІР офісу. URL: <https://nipo.gov.ua/otsyfruvannia-muzejnykh-kolektsii-manual/> (дата звернення: 08.12.2025).
29. Розгон О. Віртуальна версія музею як засіб упровадження цифрових технологій. *Право та інноваційне суспільство*. 2019. №2(13). С. 20-26. [https://doi.org/10.37772/2309-9275-2019-2\(13\)-3](https://doi.org/10.37772/2309-9275-2019-2(13)-3) (дата звернення: 07.12.2025).
30. Харківський художній музей. Офіційний сайт. URL: <https://artmuseum.kh.ua/> (дата звернення: 06.12.2025).
31. Цифрова трансформація музеїв: як онлайн-платформи відкривають спадщину України світові. URL: <https://museum.mcsc.gov.ua/blog/tsyfrova-transformatsiia-muzeiv-iak-onlain-platformy-vidkryvaiut-spadshchynu-ukrainy-svitovi> (дата звернення: 08.12.2025).
32. Шевченко М. О. Цифрова репрезентація документної спадщини у діяльності бібліотек України: стан, тенденції, моделі : дис. ... канд. наук із соц. комунікацій. Харків : Харків. держ. акад. культури, 2022. 205 с. URL:

- <https://www.researchgate.net/publication/396918555> (дата звернення: 03.12.2025).
33. Шевченко О. В., Спрінсян В. Г. Електронні документи в складі цифрової спадщини сучасного суспільства. *Бібліотекознавство. Документознавство. Інформологія*. 2022. № 3. С. 49–55. URL: <https://journals.uran.ua/bdi/article/view/266968> (дата звернення: 02.12.2025).
34. Шинкарук А., Самсонюк Т. Цифрова готовність в публічному управлінні музеями. *Публічно-цифрові та управлінські практики*. 2025. Вип. 14. С. 122–132. URL: <https://journals.dut.edu.ua/index.php/public/article/download/3168/3050/> (дата звернення: 08.12.2025).
35. Яковець І. О. Комунікаційний простір сучасного музею як одна з основних категорій теорії музейної комунікації. *Вісник ХДАДМ. Теорія та історія мистецтва*. 2014. №4-5. С. 129–133. URL: <https://www.visnik.org.ua/pdf/v2014-04-05-23-yakovets.pdf> (дата звернення: 03.12.2025).
36. Ammirati T. Metadata and Paradata in Immersive Environments for Cultural Heritage. *Advanced Technologies in Digitizing Cultural Heritage*. 2024. P. 105–120. URL: <https://hal.science/hal-04543568> (дата звернення: 02.12.2025).
37. Antonova L., Hololobov S. Digital transformation of museums: challenges and opportunities for state policy in the field of culture. *Public Administration and Regional Development*. 2023. №20. p. 303–329. URL: <https://pard.mk.ua/index.php/journal/article/view/358> (дата звернення: 03.12.2025).
38. Carvalho, A. & Matos, A. (2018). Museum Professionals in a Digital World: Insights from a Case Study in Portugal. *Museum International*. Volume 70. Issue 1-2: Special Issue: Museums in a Digital World. P. 34–47. <https://doi.org/10.1111/muse.12191> (дата звернення: 07.12.2025).

39. Cennamo K. S., Douglas S. Supporting Scientific Inquiry Through Museum Websites. *Educational Technology & Society*. 2001. Vol. 4(3). URL: <https://www.jstor.org/stable/44428671> (дата звернення: 03.12.2025).
40. Charter on the Preservation of Digital Heritage : adopted at the 32nd session of the General Conference of UNESCO, Paris, 2003. Paris : UNESCO, 2003. 4 p. URL: <https://unesdoc.unesco.org/ark:/48223/pf0000130071> (дата звернення: 03.12.2025).
41. Digital cultural heritage. Shaping Europe's Digital Future. URL: <https://digital-strategy.ec.europa.eu/en/policies/cultural-heritage> (дата звернення: 02.12.2025).
42. Europeana. Europe's digital cultural heritage platform. URL: <https://www.europeana.eu> (дата звернення: 03.12.2025).
43. Felicetti A. et al. Knowledge Graphs and Artificial Intelligence for the Digital Representation of Cultural Heritage. 2025. *Preprint*. URL: https://www.researchgate.net/publication/381514394_Knowledge_Graphs_and_Artificial_Intelligence_for_the_Digital_Representation_of_Cultural_Heritage (дата звернення: 03.12.2025).
44. Google Arts & Culture. URL: <https://artsandculture.google.com> (дата звернення: 03.12.2025).
45. Lopatovska I. Museum Website Features and Visitors' Impressions. 2015. URL: <https://irenelopatovska.wordpress.com> (дата звернення: 03.12.2025).
46. Lusenet Y. Tending the Garden or Harvesting the Fields: Digital Preservation and the UNESCO Charter on the Preservation of Digital Heritage. *Library Trends*. 2007. Vol. 56, № 1. P. 164–182. URL: <https://www.ideals.illinois.edu/items/12531> (дата звернення: 02.12.2025).
47. Musiani F., Schafer V. Digital Heritage and Heritagization. *RESET*. 2017. № 6. URL: <https://journals.openedition.org/reset/806> (дата звернення: 02.12.2025).
48. Niccolucci F., Felicetti A., Hermon S. Populating the Digital Space for Cultural Heritage with Heritage Digital Twins. *ArXiv*. 2022. 20 p. URL: <https://arxiv.org/abs/2206.10128> (дата звернення: 02.12.2025).

49.Pixelated Realities NGO. URL: <https://pixelatedrealities.org> (дата звернення: 02.12.2025).

50.SUCHO – Saving Ukrainian Cultural Heritage Online. URL: <https://www.sucho.org> (дата звернення: 02.12.2025).